Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 63 (6181).

31 МАРТ ЖУМА

1978 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ТЮМЕНДА БЎЛИШИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 30 март куни Тюменда бўлган чоғида Тюмень областининг партия ва хўжалик раҳбарлари билан суҳбатлашди. КПСС область комитетининг биринчи секретари Г. П. Богомяков, Тюмень шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. Д. Уграк область меҳнаткашлари номидан Леонид Ильич Брежневни табрикладилар.

Суҳбат чоғида Ғарбий Сибирь ер ости бойликларини комплекс ўзлаштириш ва унинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш режалари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида гаплашиб олинди. Л. И. Брежнев Тюмень областида газ ва нефть қазиб чиқаришни кўпайтириш, мавжуд резервлардан тўлароқ ва самаралироқ фойдаланиш зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Л. И. Брежнев Ғарбий Сибирь районини ривожлантириш юзасидан бир қанча конкрет йўл-йўриқларни бериб, бу тадбир беш йиллик планда ўртага қўйилган муҳим вазифалардан бири эканлигини уқтириб ўтди. Ана шу мақсадларни амалга ошириш учун, деди Л. И. Брежнев, капитал қурилиш масалаларига алоҳида эътибор бериш, қувватларни ишга тушириш графигининг бузилишига йўл қўймаслик, бир қанча техникавий ва транспорт вазифаларини ҳал қилиш лозим.

Л. И. Брежнев область ва бутун Ғарбий Сибирь районининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети ўртага қўйган ана шу муҳим вазифани муваффақиятли равишда бажарадилар, деб ишонч билдирди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Д. Ф. Устинов иштирок этди. (ТАСС).

МЕТАЛЛНИ ТЕЖАБ ИШЛАТАЙЛИК

Мамлакатимиз қудратини мустаҳкамлаш, халқимиз фаровонлигини юксалтириш бўйича ўнинчи беш йиллик планда белгиланган улуғвор режаларни амалга оширишнинг энг муҳим омилларидан бири тежамкорликдир. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил декабрь Пленуми қарорларида, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг совет халқига Мактубида ҳар бир иш жойида, барча корхона, қурилишлар ва ташкилотлар иқтисод ва тежамкорлик учун курашни кучайтириш лозимлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Жамиятимизнинг турли-туман бойликлари битмас—тугалмасдир. Лекин, бу шу бойликларни нес-нобуд қилиш, фойдасиз ишлатиш учун ҳеч вақт асос бўла олмайди. Жамиятимиз қанчалик бадавлат бўлса, шу қадар тежамли бўлиш, айниқса халқ хўжалигимиз энг кўп эҳтиёж сезаётган маҳсулотлардан фойдаланишда иқтисодий тежашни кучайтириш муҳим аҳамиятга эгадир. Шундай маҳсулотларнинг бири металлдир. У халқ хўжалигини ривожлантиришнинг негизи ҳисобланади. Экономиканинг бирор тармоғи йўқки, унда металл кўплаб ишлатилмаётган бўлсин.

Индустриямизнинг етакчи соҳаларидан бири ишлаб чиқараётган турли туман маркали пўлат, прокат, қувур, тунука ва бошқа шу каби маҳсулотлардан оқилона фойдаланиш, уларнинг исроф бўлишига йўл қўймаслик шу куннинг муҳим вазифасидир. Бунинг учун фан ва техника ютуқларини, янги техника ва прогрессив технологияни ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш, металлни тежаб ишлатиш ва металл ломи йиғишни рағбатлантиришнинг барча иқтисодий ва маънавий формаларидан кенг фойдаланиш зарур.

Металлни тежаб-тергаб оқилона фойдаланиш туфайли уни иқтисод қилишга, унинг машина-механизмлар, конструкциялар ишлаб чиқаришга сарф қилинишини йилдан йилга камайтириб, бу соҳада яхши кўрсаткичларга эришаётган коллективлар областимизда анчагина бор. Тўйтепа металл конструкциялари, Ўзбекистон химия машинасозлиги, Тошкент агрегат заводи, Чкалов номли самолётсозлик, «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқа қатор корхоналар шулар жумласидандир.

Ўзбекистон химия машинасозлиги заводида тайёрланаётган қатор машиналар вазни муттасил енгиллаштириб бориляпти. Натижада уларни ишлаб чиқариш учун кетаётган металлни тежаш мумкин бўлмоқда. Шу туфайли ҳам корхонада ҳар йили қора металл прокати сарфи планли равишда тўрт процент атрофида камаймоқда. Тўйтепа металл конструкциялари заводида металл прокатининг ҳар бир килограмми ҳисобда. Бу соҳадаги ҳисоб-китоб ишлари пухта ташкил этилган. Металл сарфиёти доим корхона маъмурияти, жамоатчи ташкилотлар назоратида, тез-тез текширишлар ўтказилиб турилади, бу муҳим материалдан фойдаланишда йўл қўйилган камчиликлар аниқланиб, дарҳол бартараф этилади. Ишни шундай ташкил этиш, натижасида барча технология жараёнларида металл тежаб-тергаб ишлатилмоқда. Бунинг натижасида биргина ўтган йили 800 тоннадан кўпроқ прокат иқтисод қилиб қолинди. «Узбексельмаш», «Таштекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқа қатор корхоналарда машина-механизмларнинг кўпгина қисмлари металл ўрнига капрон ва бошқа шу каби пластмасса турларидан ясалмоқда. Шу ҳисобдан бу корхоналарда ҳар йили ўнлаб тонна металл тежаб қолинмоқда.

Челябинск области корхоналари коллективлари тажрибасидан намуна олаётган бу завод ва бирлашмалар маъмуриятлари, партия ташкилотлари ва ишчи-хизматчилари металлни тежаш, машиналар, асбоб-ускуналар тайёрлашга сарфланадиган металл миқдорини камайтириш, унинг прогрессив профилларини қўллаш, технология жараёнларини такомиллаштириш, детални ясашда металлнинг чиқитга чиқадиган қисмини камайтиришга катта эътибор билан қарамоқдалар.

Областимиздаги шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, хўжалик органларининг ҳаммаси ҳам Челябинск области илғор корхона ва қурилишлари коллективларининг металлни тежаб-тергаб ишлатиш бўйича илғор тажрибасини пухта ўрганиб, жойларда қўлланилишини таъминлаяпти деб бўлмайди. Улар моддий ресурслар, шу жумладан металлдан оқилона фойдаланиш учун курашга барча меҳнаткашларни сафарбар этмаяптилар. Ваҳоланки, тежамкорлик учун кураш оммавий тус олсагина, ҳар бир ишчи-хизматчи бу курашда фаол қатнашса, ҳамма жойда металлнинг фойдасиз нес-нобуд бўлишига, бу ишда пала-партишлик, ўзибўларчиликка йўл қўяётган шахсларга нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтириш кутилган натижа бериши мумкин.

Қатор корхоналар ва ташкилотларда шундай қилинмаётганлиги оқибатида кўп ҳолларда қора металл ва унинг прокатидан самарали фойдаланилмаяпти, машина-механизмларни, турли буюмларни тайёрлаш жараёнида ортиқча исрофгарчиликка йўл қўйилаяпти, технологияни такомиллаштириш, енгил ва кам металл кетадиган бинокорлик конструкцияларини жорий қилиш юзасидан етарли иш олиб борилмаяпти. Ҳатто металл бошқа материаллар ўрнида ҳам кўплаб ишлатиляпти, бу қимматли бойликни сақлаш ва сарфлашга хўжасизларча муносабатда бўлиш, уни фондсиз реализация қилиш, белгилаган ишда фойдаланмаслик ҳамон кўп учрамоқда.

Корхоналар ва ташкилотларда металлни иқтисод қилиш бўйича доимий жамоатчилик кенгашлари тузилган. Лекин, уларнинг кўпчилиги фаолиятсизлик кўрсатмоқда. Металлни тежаш имконини берадиган резервларни қидириб топиш бўйича кўриклар камдан-кам ўтказилади, энг яхши коллективларнинг тежамкорлик бўйича тўплаган тажрибаси ва илғор иш усуллари лозим даражада оммалаштирилмаяпти.

«Узбекхлопкомаш», «Водстроймонтаж», «Средазэлектроаппарат» бирлашмалари, «Подъёмник», «Бекабадцемремонт» заводлари, ўнлаб қурилиш ташкилотларида шундай аҳволни кўриш мумкин. «Узбекхлопкомаш» бирлашмасида металлни иқтисод қилиш бўйича белгиланган топшириқлар сурункасига бажарилмаяпти. Бу ерда айрим деталларни ясашда металл 2,5—3 баробар ортиқча сарфланаяпти, ҳатто айрим қисмларни тайёрлашда заготовканинг 70—80 проценти чиқитга чиқиб кетяпти. Металлнинг анчагина қисма назарда тутилмаган ишларга сарфлаб юбориляпти.

«Водремстроймонтаж» бирлашмасида металл сарфиёти устидан деярли ҳеч қандай назорат олиб борилмаяпти. Шуни айтиш кифояки, бу ерда етти хил маҳсулот турини ишлаб чиқариш учун техник асосланган металл нормаси белгиланмаган. Оқибатда қанчадан-қанча металл прокати ортиқча исроф бўляпти. «Бекабадцемремонт» заводи ўтган йили ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган металлнинг ками билан уч процентини тежаши лозим бўлгани ҳолда амалда 0,6 процентини иқтисод қилган. Цемент саноати асбоб-ускуналари учун эҳтиёт қисмлар ҳамда ностандарт асбоб — ускуналар тайёрлашга қўшимча 300 тоннадан ортиқча металл сарфланган, «Главташкентстрой» бўлинмаларида ҳам металл ишлатишни камайтириб бориш топшириғи бажарилмаяпти.

Ҳалқимизнинг бебаҳо бойлиги — металлни тежаб-тергаб сарфлаш, унинг фойдасиз исроф бўлишига, ортиқча сарфланишига йўл қўймаслик, деталлар тайёрлашда чиқитга чиқишини камайтириш, бунинг учун ишлаб чиқариш жараёнларини тўхтовсиз такомилаштириб бориш, меҳнаткашларнинг куч-ғайратини материаллар ва хом ашёни кўплаб тежаб қолишга сафарбар этиш жойлардаги партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол ташкилотларининг муҳим вазифасидир. Ҳамма коллективлар ўртасида челябинсклик меҳнаткашларнинг металлни тежаш, «Джизакстепстрой» бошқармаси ҳамда Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинати ишчи-хизматчиларнинг иқтисод ва тежамкорлик учун бошлаган ташаббусларини оммалаштириш лозим.

Катта ва кичик ҳар бир ишда металлни тежаш, куч-қудратимиз, фаровонлигимиз негизи бўлган бу қимматбаҳо бойликни ўз ўрнида ишлатиш социалистик хўжалик юритишнинг энг муҳим талаби, барча меҳнаткашларнинг шарафли ва муқаддас бурчидир.

«ҚИЗИЛ ШАНБАЛИК» ТЎЛҚИНИДА

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги саноат корхоналари коллективлари коммунистик шанбаликка пухта тайёргарлик кўришмоқда. Жумладан, «Қорасув» пахта тозалаш заводининг ишчи ва хизматчилари бу куни ҳар қачонгидан ҳам самарали ишлаш ва юқори сифатли маҳсулот тайёрлаш режаларини белгилашяпти. Улар шанбаликда 60 минг тонна момиқ, 8 тонна линт ишлаб чиқаришга, 100 тонна уруғлик чигит тайёрлашга аҳд қилдилар.

Шанбаликда корхонанинг 520 ишчиси актив қатнашади. Катта ҳажмда кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилади. Бу куни жами 100 минг сўмлик иш бажарилади ва минг сўм ўнинчи беш йиллик фондига ўтказилади.

Г. ИСОҚОВА.

ТЕЖАМКОРЛИК ЖАМҒАРМАСИГА

«Узсельхозтехника» бирлашмасининг Тошкент тажриба ремонт-механика заводидан токарь Юсуп Маҳмуджонов, слесарлар Иван Климов билан Тожибой Исмоилов ҳозирги вақтда бир сменада бир ярим нормани бажармоқдалар. Илғор ишчилар коммунистик шанбалик кунида смена ишини тежалган хом ашё билан бажармоқ учун тежамкорлик ҳисобини очдилар.

Корхона коллективи 22 апрель куни тежалган материаллар ва электр энергияси ҳисобига ҳайдов тракторлари учун 22 та двигателни, 10 та гидропрессни капиталь ремонтдан чиқаради. Махсус жиҳозланган автомобиль прицеплари моторларини Бекобод, Бўка ва Ғалаба районларидаги колхоз ва совхозларга етказиб беради.

Ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилардан 600 киши шанбаликка чиқади, улар 25 минг сўмлик—ўтган «Қизил шанбалик»дагига нисбатан 7 минг сўм кўп ҳар хил ишларни бажарадилар.

Бу йил Ўрта Чирчиқ районидаги уруғ саралаш заводи коллективи республикамиз маккажўхорикорларига 6 минг тонна юқори сортли уруғ етказиб берди. Суратда: лаборант К. Аджимуротова иш устида.

И. Глауберзон, В. Сироткин фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИДА

30 март куни Ўзбекистон ССР Олий Совети бир қанча доимий комиссияларининг мажлислари бўлди.

Саноат доимий комиссияси Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлигининг меҳнаткашларнинг юксак унум билан меҳнат қилиши, яшаши ва хордиқ чиқариши учун зарур шарт-шароитларни яратиш тўғрисидаги ҳисоботини тинглади. Министрлик пахта тозалаш заводларини ва тайёрлов пунктларини янги техника билан таъминлаш соҳасида бир мунча иш қилганлигини текшириш натижалари кўрсатди. Кейинги икки йил ичида еттита пахта заводи ва 20 та тайёрлаш пункти қурилди. Пахта толасини чигитдан ажратадиган 8 та поток линия ишга туширилди. Пахтани цехларга узатиб беришни ва чигит ортишни механизациялаш юзасидан белгиланган топшириқ бажарилди.

Шу билан бирга депутатлар ўтказган текшириш материаллари меҳнатни ташкил этишда катта-катта камчиликлар борлигини кўрсатди. Бир қанча заводларда юксак унум билан ишлаш, техникадан самарали фойдаланиш учун зарур шарт-шароитлар яратилди. Пахта заводлари маданий-маиший бинолар билан етарли равишда таъминланган эмас. Айни вақтда социал маданий-маиший объектлар қуришга ажратилган капитал маблағлар тўла-тўкис ўзлаштирилмаяпти.

Қабул этилган қарорда комиссия Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлигига аниқланган камчиликларни ўз вақтида тугатиш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга оширишни тавсия этди.

Сув хўжалиги доимий комиссияси Сирдарё областидаги суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолати тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Депутатлар кейинги беш йил ичида областда мелиорация ишларининг каттагина программаси бажарилганини инобатга олдилар. Бу ишлар деҳқончилик маданиятини оширишга, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини кўтаришга кўмаклашди.

Аммо, катта-катта капитал маблағ сарфланган бўлишига қарамай бир қанча районларнинг хўжаликларида мелиорациядан дуруст наф олишга эришилгани йўқ. Коллектор-зовур тармоғининг бир қисми қониқарсиз аҳволда. Кўпгина тик дренаж қудуқлари қувватидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти. Айрим колхозларда шўр ювиш технологияси ва муддатларини бузишга йўл қўйилмоқда. Мелиорация бўлимларига, уларни малакали кадрлар ,алоқа воситалари, транспорт билан таъминлашга етарли эътибор берилмаяпти.

Қабул этилган қарорда доимий комиссия Сирдарё область ижроия комитетига, республика Госпланига, мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига ҳамда қишлоқ хўжалиги министрлигига тегишли тавсиялар берди.

Халқ маорифи доимий комиссиясининг мажлисида Бухоро область маҳаллий советларининг қишлоқ хўжалиги механизатор кадрлари ва оммавий касбдаги бошқа кадрлар тайёрлаш ҳамда уларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши соҳасидаги иши таҳлил этилди. Ўтган йилнинг ўзидагина областда 11 минг механизатор тайёрланди, уларнинг тўрт минг нафари ҳунар-техника билим юртларини тамомлаб чиқди. Юқори синф ўқувчиларидан тўққиз мингдан ортиқ йигит ва қиз мактаблараро таълим комбинатларида механизаторлик касбини эгалламоқда. Ҳунар-техника билим юртларида янги ишлаб чиқариш устахоналари бинолари ишга туширилди, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ҳузурида таълим-курс комбинати очилди.

Депутатларнинг фикрича, Бухоро область маҳаллий советлари механизатор кадрлар ва оммавий касбдаги бошқа кадрлар тайёрлаш ҳамда уларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши соҳасидаги ишларни такомиллаштириш учун мавжуд имкониятлардан ҳамон тўла-тўкис фойдаланмаяптилар. Бу хулоса қабул қилинган қарорда акс эттирилган.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ОМСК ОБЛАСТИНИНГ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

30 март куни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев Омскда КПСС область комитети бюросининг аъзолари билан учрашиб, суҳбатлашди. Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитети бўлимининг мудири Л. М. Замятин ҳам қатнашди.

Область партия комитетининг биринчи секретари С. И. Манякин партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг партия XXV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил декабрь Пленуми қарорларини бажариш борасидаги ишлари тўғрисида ахборот берди.

У беш йиллик планида кўзда тутилганидек, иқтисодий потенциални янада кўпайтириш борасида ҳал этилаётган конкрет проблемалар тўғрисида, ишлаб чиқариш технологиясини жорий этиш ва такомиллаштириш ҳақида гапирди. Партия ва хўжалик органлари меҳнат унумдорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш резервларини изламоқдалар. Областда авж олдириб юборилган социалистик мусобақа бунга ёрдам бермоқда. Меҳнат коллективлари ўз зиммаларига олган мажбуриятларни текшириш шуни кўрсатадики, беш йиллик уч йили топшириқларини бажарибгина қолмай, уларни ошириб бажариш учун ҳам реал имкониятлар бор.

Ўртоқ С. И. Манякин областда қишлоқ хўжалиги масалалари ва жумладан гўшт ҳамда сут чорвачилиги маҳсулдорлигини ошириш масалалари қандай ҳал этилаётганлиги тўғрисида гапирди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев уй-жой қуриш масалаларини ҳал этиш, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш, савдо-сотиқни ва аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш масалалари билан қизиқди. Ўртоқ С. И. Манякин айтдики, беш йил ичида 3 миллион квадрат метр чамаси уй-жойни фойдаланишга топшириш мўлжалланяпти. Беш йилликнинг икки йили ичида область меҳнаткашлари қарийб 1,5 миллион квадрат метр уй-жой олдилар. Халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш, савдо-сотиқни кенгайтириш, аҳолига маиший хизмат кўрсатишни, транспорт ишини яхшилаш борасида конкрет чоралар кўриляпти.

Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз нутқида партия Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларининг меҳнаткашларга самимий саломини топширди ҳамда улар ўнинчи беш йиллик планда қўйилган вазифаларни ҳал этиш йўлида бажараётган шу қадар муҳим ишда муваффақиятлар тилади. Омск области ҳамиша, деб давом қилди ўртоқ Л. И. Брежнев, бизда Ғарбий Сибирь иқтисодий районининг машинасозлик, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати ривож топган, қишлоқ хўжалиги сермаҳсул етакчи области бўлиб келди.

Ўртоқ Манякиннинг Сибирда энг катта комплекслардан бири — Омск нефть-химия комплекси юксак суръатлар билан барпо этилаётганлиги тўғрисидаги гапларини эшитиш кишини айниқса хурсанд қилди.

Омск пластмасса заводи, шина заводи кенгайтирилмоқда, трактор ва қишлоқ хўжалик машиналарига запас қисмлар ишлаб чиқариш кўпайтирилмоқда. Ўртоқлар, экономикамиз ўлкангизнинг нефть химиясига ҳам, саноат маҳсулотларига ҳам муҳтожлигини яхши биласиз. Беш йилликнинг учинчи йилида кўпроқ ва яхшироқ маҳсулот берасизлар, деб ишонаман. Бунинг учун яхши меҳнат қилиш керак, албатта.

Омск области раҳбарлари фаолиятининг яхши омили сифатида шуни айтиб ўтишни истардимки, область айрим қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва харид этиш давлат топшириғини тўла ва ошириб бажарди.

Эндиги вазифа кўкламги дала ишларини муваффақиятли ўтказиш, шу ишларга тракторларни, ерга ишлов берадиган ва экин машиналарини тахт қилиб қўйишдан иборатдир. Ҳар биримизга равшанки, кўкламга яхши тайёргарлик кўриш — мўл ҳосил олишни кўп жиҳатдан таъминлаш демакдир.

Областда меҳнаткашларнинг маиший турмушини яхшилашга кўп эътибор бериляпти. Бу муҳим иш. Киши яхши яшаса, унинг иши ҳам унумли бўлади.

Партия Марказий Комитети, деб давом қилди ўртоқ Л. И. Брежнев, эришган муваффақиятларингизни қадрлагани ҳолда партия коллективларининг диққат-эътиборини даставвал ҳал этилмаган проблемаларга, камчиликларни бартараф қилишга қаратади. Мамлакатимизнинг экономикаси каби мураккаб, узлуксиз ривожланиб бораётган хўжаликда бундай проблемалар бор, албатта. Сизда ҳам шундай проблемалар бор.

Шуларнинг ҳаммаси тўғрисида биз КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида принципиал, партиявий гаплар айтдик. Мен хўжалик ишининг ҳар бир участкасида юксак уюшқоқлик, тартиб ва интизомни таъминлаш экономикани ривожлантиришнинг тезлаштириш манбаидир, деб алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Халқ хўжалиги яхлит бир организм бўлганлигидан ҳамма ерда план топшириқларини бажариш, план интизомига қаттиқ риоя қилиш, шуларни контроль қилиб туришни ташкил этиш шу қадар муҳимдир.

Аҳамияти оз бўлмаган яна бир иш тўғрисида гапириб ўтишни хоҳлардим: кейинги йилларда ишга туширилган янги корхоналар ва объектларнинг лойиҳадаги қувватларини тезроқ ўзлаштириш, шунингдек беш йилликнинг учинчи йилида ишга тушириладиган корхоналарнинг қувватларини ўзлаштириш меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот чиқаришни кўпайтиришнинг муҳим манбаидир.

Ахир сизда ўнинчи беш йилликда областдаги саноат ишлаб чиқариш ҳажмини асосан цехларни реконструкциялаш, ҳамда ишлаб турган қувватлардан максимал фойдаланиш ҳисобига 37 процент кўпайтириш мўлжалланган.

Бутун мамлакатда 1978 йилги планни тўла ва ошириб бажариш учун, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифатини яхшилаш учун курашни кучайтириш йўлидаги чинакам халқ социалистик мусобақаси авж олдириб юборилди. Социалистик мусобақа мураккаб, лекин бемалол бажарса бўладиган вазифаларни ҳал этишда ҳар бир коллектив, ҳар бир ходим ўз қобилиятларини намоён этишига имконият беради.

Пировардида ўртоқ Л. И. Брежнев область меҳнаткашларига катта-катта муваффақиятлар тилади ва улар 1978 йилни зарбдор меҳнат йилига айлантириш учун яхши ишлайдилар, деб ишонч билдирди.

Ўртоқ С. И. Манякин КПСС Марказий Комитети Сибирь экономикасини ривожлантиришга, совет кишилари фаровонлигини оширишга катта эътибор бераётганлиги учун, суҳбат чоғида айтилган фойдали маслаҳатлар учун ўртоқ Л. И. Брежневга самимий миннатдорчилик билдирди. У Леонид Ильич Брежневга унинг партия ва давлат фаолиятида катта-катта муваффақиятлар тилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИНИНГ ПЛЕНУМИ

30 март куни Ўзбекистон журналистлар союзининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари союз аъзоларининг ижодий активлигини ошириш соҳасида олиб борилаётган ишлар тўғрисида секциялар раҳбарларининг ахборотларини тингладилар.

Пленум ижодий секцияларнинг ишини янада яхшилаш, журналистларнинг профессионал маҳоратини ошириш, партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил декабрь Пленуми, Ўзбекистон ССР Конституциясининг лойиҳаси ўртага қўйган вазифаларни ҳал қилишда журналистлар қўшаётган ҳиссани кўпайтириш тадбирларини белгилади.

(ЎзТАГ).

Ўрта Чирчиқ районидаги А. Икромов номли колхоз пахтакорлари беш йилликнинг зарбдор учинчи йилида ҳосилдорликни пландаги 27 центнер ўрнига 35 центнерга етказиш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилдилар. Айни кунларда юксак мажбуриятни сўзсиз бажаришга қаратилган барча тадбирлар кўрилмоқда. Хўжалик механизаторлари аввалдан пухта созлаб қўйилган экиш агрегатларини пахта майдонларига олиб чиқдилар. Улар мавжуд 1145 гектар майдонга чигитни бир ҳафта ичида экиб тугаллашга ҳаракат қилмоқдалар. Бунинг учун механизаторлар ва сеялкачилар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кенг авж олдирилди. Суратда: далаларда чигит экиш пайти.

Г. Пун ва И. Чернов фотоси.

(ЎзТАГ).

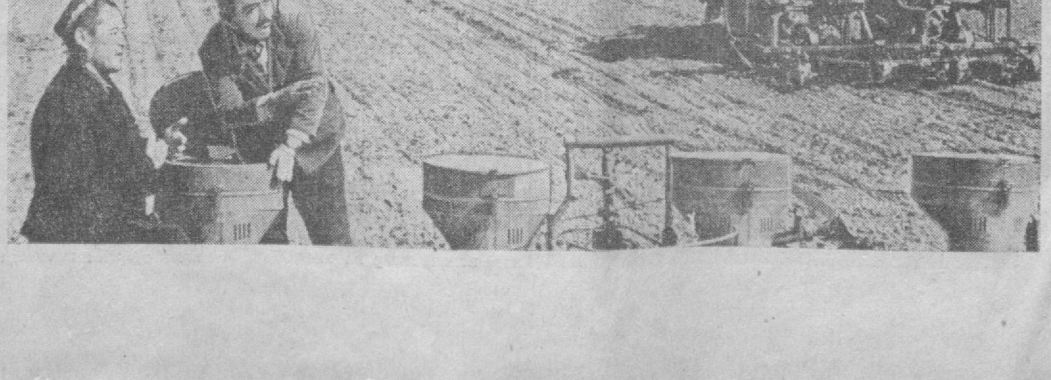

СИЁСИЙ АДАБИЁТ НАШРИЁТИ БОСИБ ЧИҚАРДИ

Сиёсий адабиёт нашриётида «Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитет съездлари, конференциялари ҳамда пленумларининг резолюциялари ва қарорларида» (тўлдирилган саккизинчи нашри) ҳужжатлар тўпламининг ўн биринчи томи босилиб чиқди.

Бу томга 1972 йилнинг январидан 1975 йилнинг мартигача бўлган энг муҳим партиявий ҳужжатлар киритилди.

Нашрнинг сўзбошисида таъкидланадики, бу ҳужжатлар партиянинг тўққизинчи беш йилликда КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зиёлилари ижодий ташаббусларини коммунистик бунёдкорликнинг навбатдаги вазифаларини бажариш учун муваффақиятли курашга сафарбар этишга, халқаро вазиятда янги ижобий ўзгартишларга эришишга қаратилган катта сиёсий, ташкилотчилик ва идеологик фаолиятидан далолат беради.

Нашрни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти К. У. Черненко ва А. Г. Егоровларнинг умумий таҳрири остида чоп этишга тайёрлади.

(ТАСС).

МИЛЛИОНЛАРНИНГ БАХТ ҚОМУСИ

Республикамиз янги Конституциясининг лойиҳасида Ўзбекистон ССР гражданлари соғлиғини сақлаш, айниқса болалар саломатлигини мустаҳкамлаш масаласига алоҳида эътибор берилди. Ўнинчи беш йилликнинг ўтган даври ичида пойтахт областимиз ва хусусан Тошкент шаҳрида кенжатойлар учун кўплаб шифохоналар, профилакторийлар ишга туширилди. Улар малакали медицина ходимлари билан таъминланди. Суратларда пойтахтдаги 4-болалар касалхонасининг шифокорларидан бир группаси; тажрибали врач, касалхона биринчи бўлимининг мудири Шукур Зайниддинов беморни назорат қилмоқда. (ўнгда) врач Маълума Тожиддинова, ҳамширалар (ўнгдан учинчи) Муҳаббат Жалилова, Саида Ядгарова, Турсуной Абдураҳмонова, Мактуба Пўлатовалар бўлим мудири билан суҳбатда.

А. Абалян фотоси.

КЕЛАЖАК БИЗНИКИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси янги Конституцияси лойиҳасининг ҳар бир моддаси Совет кишиларига ғамхўрлик руҳи билан суғорилгандир. Масалан, лойиҳанинг 43-моддасини олиб кўрайлик. Унда шундай дейилади: **«Ўзбекистон ССР гражданлари илм олиш ҳуқуқига эгадирлар. Бу ҳуқуқ илм олишнинг ҳамма турлари текинлиги, ёшларга умумий мажбурий ўрта таълим бериш амалга оширилиши, ўқитишни ҳаёт билан, ишлаб чиқариш билан боғлаш асосида ҳунар-техника таълими, ўрта махсус ва олий таълимни кенг ривожлантириш...» билан таъминланади»**.

Бу сўзларда олам-олам маъно жамланган. Бизнинг оиламизнинг барча аъзолари бу моддада билдирилган ғамхўрликлар ва имтиёзлардан кенг фойдаланмоқда. Мен ўтган йили Тошкент автомобиль йўллари институти йўл машиналари факультетини битирганман. Мана, ҳозирги пайтда ирригация машиналари ремонти трестининг конструкторлик бюросида инженер-технолог бўлиб ишлаяпман. Акам Тоҳир кундузи ўсимликлар химияси институтида ишлаш билан бирга Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг кечки бўлимида таҳсил кўрмоқда. Укам Шавкат эса Киев технология институтида ўқимоқда. Синглим Жамила Тошкент давлат консерваториясининг талабаси. Кичик синглим Умида эса ўрта мактабда ўқийди.

Биз олий мактабларда таълим олиш учун чет эллардаги ёшлар каби ҳақ тўламаймиз. Аксинча агар аъло баҳоларга ўқисак оширилган стипендия билан таъминланамиз. Ўқишни битиргач эса ўз мутахассислигимиз бўйича ишга борамиз.

О. ДАДАБОЕВА,
ирригация машиналари ремонти трестининг инженери.

ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛИК АСОСИДА

МАМЛАКАТИМИЗДАГИ демократия тантанаси Ўзбекистон Совет Социалистик республикаси Конституцияси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамасига қўйилганлигида ҳам ўз аксини топди. Ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ва олимлар уни синчиклаб ўрганиб, истакларини билдиришяпти. Коллективлардаги умумий йиғилишларда, шу муносабат билан янги-янги фикрлар ва илғор ташаббуслар ўртага ташланмоқда.

Лойиҳанинг Ўзбекистон ССР гражданларининг тенг ҳуқуқлилигига бағишланган бобини айниқса эътибор билан ўқиб чиқдим. Унинг замиридаги ҳар хил чеклашларни йўқотиш мазмуни менга айниқса манзур бўлди. Бу бевосита кишиларнинг насл-насаби, социал ва миллий мавқеи, тили, динга муносабати ижтимоий тенгсизликка асос бўла олмаслигини тасдиқлайди.

Ўзбекистон ССРда хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқларга эгадирлар, — дейилади лойиҳанинг 33-моддасида. Фикримча, бу хотин-қизларимизни ижтимоий фойдали меҳнатга ёппасига жалб этиш, уларни рағбатлантиришни янада яхшилашга ёрдам беради.

Х. АБДУРАҲМОНОВ,
Тошкент олий партия мактабининг тингловчиси.

МАЪНАВИЙ РАВНАҚ ЙЎЛИДА

Меҳнат кишисининг маънавий қиёфасини шакллантириш, унинг яшаш шароитини тинимсиз яхшилаб бориш партиямиз программасининг асосий пунктларидан биридир. Бинобарин, аҳоли турмуш маданиятини кўтаришга йил сайин катта эътибор бериб келиняпти. Ана шу муҳим проблемаларга бағишлаб 1975 йил 27 майда Тошкентда ўтказилган Бутуниттифоқ илмий-амалий конференцияси бунинг далилидир.

«Одамларнинг тарбияси, уларнинг руҳий ва маънавий қиёфаси шаклланиши кўп жиҳатдан турмушнинг нақадар омилкорлик билан ташкил этилганлиги, турмуш маданиятининг нақадар юксаклигига кўп жиҳатдан боғлиқдир», деди конференцияда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов, дарҳақиқат, қишлоқ ҳаётини завқли ва қизиқарли қилиб ташкил этиш, меҳнаткашнинг ҳар бир кунини янги мазмун билан бойитиш муҳим аҳамиятга эгадир. Бу коммунизмнинг фаол бунёдкорини тарбиялаб етиштириш, унинг ишлаб чиқаришдаги активлигини таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Республикамиз меҳнаткашлари қизғин муҳокама қилаётган Бахт Қомусининг 27-моддасидаги **«Давлат совет кишиларини ахлоқий ва эстетик тарбиялаш, уларнинг маданий савиясини ошириш учун маънавий бойликларни қўриқлаш, кўпайтириш ва улардан кенг фойдаланиш ҳақида ғамхўрлик қилади...»**, — деган сатрлар ҳам ана шу ғамхўрликни ифодалаб турипти.

Районимизда ҳам кейинги йилларда бу соҳада анчагина ишлар қилинди. Партия ва совет ходимлари, халқ депутатлари турмушимизга илғор янгиликларни жорий қилиш мақсадида аҳоли ўртасида катта тушунтириш ишларини олиб бормоқдалар. Ўнлаб пропагандист ва агитаторларимиз кишиларга кундалик муҳим сиёсий воқеаларни шарҳлаб бермоқдалар. Мамлакатимизда бўлаётган катта маданий юксалишлар ҳақида тушунтиришлар олиб борилмоқда. СССР Конституцияси лойиҳасининг муҳокамаси даврида, бу ишлар айниқса жонланиб кетди. Кўплаб меҳнат коллективларида Совет давлатининг олтмиш йил ичида босиб ўтган шонли йўли ва бахт Қомусининг кишилар тақдирига таъсири ҳақида лекция ва суҳбатлар ўтказилди.

Турмуш маданиятига боғлаб олиб борилган бу суҳбатларга мутахассисларнинг жалб этилганлиги яхши самара берди. Масалан, врачлар учрашувларда район территориясида тозалик ва озодликни сақлаш, маиший хизмат кўрсатиш ходимлари кийиниш маданияти ва орасталик ҳақида фикр юритдилар.

Шаҳар билан фарқни йўқотишнинг асосий шартларидан бири қишлоқларни социалистик негизда қайта қуришдир. Шу мақсадда районимизда хуторларни тугатишнинг бош плани ишлаб чиқилди. Унга мувофиқ мавжуд 69 та қишлоқ ўрнига замонавий шаҳарча типидаги бир неча посёлкалар яратилади. Ушбу шаҳарчалардаги маданий ва маиший хизмат кўрсатиш муассасалари қурилишига алоҳида эътибор бораяпмиз. «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозида янги клуб, 2-«Пискент» совхозида маданият саройи, учта болалар боғчаси, савдо шоҳобчалари қуриб битказилди. Район территориясидаги ҳамма клуб биноларини ремонтдан чиқариб, уларга қайтадан ишчан ходимлар тайинладик. Ўтган йили ободончиликка 2 миллион 244 минг сўм маблағ сарфланди.

Бу тадбирлар туфайли клубларимиз ишлари яхшиланаяпти. Улар қишлоқ кишиларининг ҳақиқий ҳордиқ масканларига айланмоқда. Ҳар йили ўтказиб туриладиган «Наврўз байрами», «Ашула байрами», «Биз талантларни излаймиз». «Ёш оҳанглар» сингари кўрик-конкурслар ёш ижодкорларнинг етишиб чиқиши ва кўплаб бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг ташкил топишига сабаб бўляпти. Ҳозир ана шундай 51 та бадиий ҳаваскорлик тўгарагида ишчи, колхозчи, зиёли ва қурувчи сингари турли касб кишилари шуғулланишаяпти.

Болалар ҳақида ғамхўрлик, ёш бўғин тарбиясига эътибор бериш партия ва ҳукуматимиз фаолиятининг характерли хусусиятларидан биридир. Районда мактаб ёшигача бўлган ҳар уч боладан бири болалар боғчалари ва яслиларида тарбия олаяпти. Мавжуд 27 та болалар боғчасининг 15 таси колхоз ва совхозлар территориясида жойлашган. Ҳозиргача уларнинг 13 тасини янги замонавий биноларга кўчириб ўтқаздик. Болалар муассасаларидаги 146 тарбиячининг малакаси тинимсиз ўсмоқда. Уларнинг кўпчилигини олий ва махсус ўқув юртларида ўз билимларини ошириб бораяптилар.

Таълим-тарбия сифатига алоҳида эътибор берилаяпти. Мактабларда ҳозир 1102 нафар олий ва 746 нафар тўлиқсиз олий маълумотли мураббийлар меҳнат қилишади. Ўрта махсус педагогик билимга эга бўлган 218 ўқитувчи ҳам ўз маҳоратини турли йўллар билан ошириб бораётир.

Меҳнат қаҳрамонлари, Улуғ Ватан уруши иштирокчилари ва ишлаб чиқариш илғорлари билан ўтказилаётган учрашувлар ёшларимизни ҳарбий-ватанпарварлик ва меҳнатсеварлик руҳида тарбиялашда катта роль ўйнамоқда. Ота-оналар университетлари билан педагогик коллективларнинг ҳамкорлиги тинимсиз яхшиланяпти.

Яқинда физкультура ва спортнинг оммавийлигига эришиш учун тегишли тадбирлар белгилаб олдик. Колхоз ва совхозлардаги спорт инструкторлари штатини қайтадан тиклаб, уларнинг фаолияти устидан назорат қилишни хўжалик раҳбарлари зиммасига юкладик. 9 та мактабдаги спорт зали қайтадан жиҳозланиб, тегишли инвентарлар билан таъминланди. Қолганларида эса спорт майдончалари вужудга келтирилди.

Меҳнат маданиятини кўтаришда дастлабки қадамлар қўйилди. 104 дала шийпонининг 71 таси қайтадан қурилди. Турли хил плакат ва шиорлар билан безатилган бу шийпонларда холодильник, радиоприёмник ва стол-стуллар мавжуд. Мавсум пайтларида пахтакорларимиз бу ерда иссиқ овқат тановул қилиб, вақтли матбуот нашрлари билан танишадилар. Шифокорлар, савда ходимлари агитатор ва санъаткорлар график асосида улар ҳузурида бўлиб туришади. Ўтган йили икки марта кўчма медицина кўриги ўтказилди.

Ёш келин-куёвларнинг районимиз марказидаги Улуғ Ватан урушидаги ғалабанинг 30 йиллигига бағишланган ёдгорлик пойига гулчамбар қўйиши одат тусига кириб қолган. Улар бу ерда қаҳрамонлар анъанасига содиқ бўлиш, уларнинг хотирасини ҳамиша ёдда сақлаш ва уни меҳнат билан шарафлашга сўз берадилар. Тантанали равишда паспорт топшириш, Совет Армияси сафига кузатиш сингари янгича, чиройли анъаналар ҳам куртак ёзмоқда.

Бироқ, ютуқларимиз салмоғи ортган сари камчиликлар аниқроқ кўзга ташланиб қоляпти. Масалан, район маркази Пискент шаҳрида коммунал-маиший хизмат кўрсатишнинг талаб даражасида эмаслиги кўпчиликни ранжитмоқда. Шаҳар Совети ижроия комитети ободончилик ишларига етарли эътибор бермаётир. Ўтган йили бу ерда кўкаламзорлаштириш бўйича белгиланган планлар умуман бажарилмади. Баъзи жойлардаги ниҳоллар қаровсизлик ва сувсизликдан қуриб қолди.

Коммунал хўжалик бўлимига қарашли баъзи уйлар ўз вақтида ремонт қилинмаганлиги туфайли ачинарли аҳволга тушиб қолган. Ваҳолонки, кейинги йилларда давлат биноларидан фойдаланиш ва уни авайлаб сақлашга алоҳида аҳамият берилаётир.

Марказдаги «Ором» меҳмонхонаси анчадан буён планларини бажаролмайди. Кўпчиликнинг фикрича, бунинг сабабини келувчиларнинг камлигидан эмас, меҳмонхона ходимларининг ўз вазифаларини кўнгилдагидек бажармаслиги ва иситиш системаларининг яхши ишламаслигидан излаш лозим.

Маданиятимизнинг юксалиб бораётганлиги шубҳасиз. Шу темадаги турли хил конференция ва кечаларда ораста кийинган тўп-тўп ёшларнинг мунозаралари, янгича анъаналарнинг қанот ёзаётганлиги, фаровон турмушимиздаги кундалик воқеа, ҳодисалар, қолаверса кечқурун, Ильич нуридан порлаб кетадиган равон асфальт кўчалар — ҳаммаси бундан гувоҳлик бериб турипти. Бироқ, партия ва ҳукуматимизнинг қишлоқда турмуш маданиятини ошириш соҳасидаги қарорларини бажариш учун ҳали кўп ишлар қилиш талаб этилади.

Янги Конституциямиз лойиҳасининг 22-моддасида **«...қишлоқ ва овулларни обод посёлкаларига айлантириш программаси изчиллик билан амалга оширилади»** дейилган. Асосий қонундаги бу режаларни рўёбга чиқариш эса маҳаллий Советларнинг шарафли бурчидир.

О. АРИСЛОНОВ,
Пискент район ижроия комитети раисининг ўринбосари.

ҚАЛБИ ДАРЁ

ОЧЕРК

Мевали шох боши саломга эгик,
Мевасиз шох бошин кўтарар тик.
Абдураҳмон ЖОМИЙ.

ДАФЪАТАН залда жонланиш пайдо бўлди. Ўрта бўйли, жуссадор бу киши минбарда ўзгача бир шижоат билан, ўзгача самимийлик билан сўзларди. Орқада ўтирганларнинг бири шивирлади: «Бу киши ким бўладилар?». Шериги жавоб қилди: «Фан доктори, катта олим...».

Ички тўлқиндан бўлса керак олимнинг товуши қалтираб кетди. Кейин лаҳза ўтмай яна тиниқ оҳангда сўзлай бошлади.

— Дўстлар, бизлар энг ажойиб замонда, коммунистик партиямиз раҳномалигида яратилган доруломон даврда ҳаёт кечирмоқдамиз. Ҳар биримиз «қўлнинг узунлиги» деган иборани неча бор эшитганмиз. Зотан, бу сўзлар фақат советлар замонидагина амалга ошди. Чунки мамлакатимизда истиқомат қилаётган ҳар бир киши истаган орзусига ета олади.

...Кафтдек текис йўлда машина елдек учиб боряпти. Иқтидорли аллома ширин ўйлар оғушида. Унга вақт ҳам шу машина тезлигидай шитоб билан ўтиб бораётган каби. Чиндан ҳам шундаймикан? Бўлмаса нега халқимиз вақтни энг адолатли ҳакамлардан бир деб ҳисоблайди. Қани Зуҳриддин Расуловичнинг ҳаёт йўлига ҳам ўша ҳакам кўзи билан қарайлик-чи, нималарни уқар, қандай ибратли томонларни кўрар эканмиз.

Фарзандга насиҳат — ота удуми. Нуриддин ака кўп донолар соясида бўлган одам эмасми, ўғлига билмаганини билдиради, бир куни ўғлини ёнига чақириб шундай деди:

— Ҳазрати Рудакий: «Ақлнинг чироғи илм, балодан сақланиш яроғи илм» деган экан. Мана, сиз ҳам Алишер Навоий номли Самарқанд давлат университетини тамомладингиз. Низомий номли Тошкент давлат педагогика институтида ўқитувчилик қилаётганингизга ҳам икки йил бўлаётир. Ҳеч нимадан камчилигингиз йўқ. Ишлайверасизми ёки ўқиш ниятингиз борми?

— Худди шу хусусда сиз билан гаплашмоқчи эдим. Ўзингиз гап очдингиз. Ленинградга аспирантурага борсаммикан?

—Жуда яхши. Киши мақсад билан яшаши керак, — деди ота ва бир зум ўйга чўмгач, сўзида давом этди. — У шу мақсад сари интилса, ҳаракат қилса, қийинчиликларни мардонавор енгса, албатта муроди ҳосил бўлади.

Отанинг гапи Зуҳриддиннинг орзуларига қанот бағишлади. У Ленинград давлат университетига кетмоқчи бўлиб турганида, Ватанимизга немис-фашист босқинчилари ҳужум қилиб қолди. Зуҳриддин ўқишга эмас, урушга жўнади.

...1942 йилнинг қиш фасли. Фронтда шиддатли жанглар борарди. Кунларнинг бирида Зуҳриддинни дивизия қўмондонлигига чақиришди. У йўлда бораркан, уруш бошланган дастлабки йилиёқ кўнгиллилар қаторида Совет Армиясига келганини; Қизил байроқ орденли Корсунск-Шевченко номли кавалерия дивизиясида маъмурий — интендант вазифасида ишлаганлиги, айни вақтда дивизия сиёсий-тарғибот ишларини олиб бораётганини, дивизияда комсомол ташкилотининг секретари, агитаторлик қилаётганлигини эслади. Эслади-ю, кўнгли бироз енгил тортди. «Ҳойнаҳой бир муҳим иш бўлса керак», — ҳаёлидан ўтказди у. Дивизия сиёсий бўлимининг бошлиғи Ахтямов Зуҳриддинни илиқ кутиб олди.

— Буйруғингизга биноан келдим, ўртоқ майор!

Майор унга ўтиришга жой кўрсатди. Ҳол-аҳвол сўради. Сўнг мақсадга ўтди.

— Биз куни кеча ўзбек халқининг урушда жанг қилаётган фарзандларига қарата ёзилган мактубини олдик. Мана, танишиб чиқинг.

Зуҳриддин мактубни ҳаяжон ва мамнуният билан ўқиб чиққач, сўради:

— Мен нима қилишим керак, ўртоқ майор?

— Биласизми, ўртоқ Нуриддинов, сизнинг зиммангизга масъулиятли бир вазифа юкламоқчимиз, — деди майор жиддий қиёфада. — Сиз фронтда жанг қилаётган ҳамюртларингиз олдига бориб, бу хатнинг мазмунини уларга ўз она тилингизда тушунтириб беришингиз керак. Бу кўринишдан оддийроқ иш туюлса-да, катта маҳорат талаб қилади.

— Бажаришга тайёрман, — жавоб берди З. Нуриддинов.

— Вазифани тез ва тўғри тушунганлигингиздан мамнунман.

Зуҳриддин ўша куни кечқурун ҳаёт-мамот жанглари бораётган фронтолди линиясига етиб келди. Бир неча кун окопларда юриб, жангчилар билан суҳбатлашди. Жангчилар мактубни ўзбек халқининг қасамёдидек қабул қилишди. Она-Ватанни охирги томчи қонлари қолгунча ҳимоя қилишга тайёр эканликларини айтишди.

Орадан кўп ўтмай ўзбек жангчилари номидан Зуҳриддин битган жавоб мактуби «Қизил Ўзбекистон» газетаси редакциясига юборилиб, босиб чиқарилди. Зуҳриддин редакциядан тез-тез мактублар ва газеталар олиб, янгиликлардан қуролдош дўстларини хабардор қилиб турди.

Зуҳриддин Нуриддинов 63-дивизия партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, штаб партия бюросининг аъзоси, сиёсий тўгарак раҳбари, 5-Дон отлиқ корпусида чиқадиган «зарбдор отлиқ» («Ударная Конница») газетасида мухбир, шу корпусдаги ҳарбий трибунал аъзоси сифатида ишлади.

Зуҳриддин Нуриддинов урушда жанговар йўлини Шимолий Кавказ ва Жанубий Украинадан бошлаб Молдавия, Руминия, Венгрия, Югославия ва ниҳоят Австрияда тамомлади. У ҳамиша сермазмун лекция ва докладлари билан жангчилар қалбига йўл топа олди.

Дивизия қўмондонлигининг ҳар қандай топшириғини сидқидилдан бажарди. Шу тариқа Зуҳриддин Нуриддинов кўкрагини Қизил Юлдуз ордени ва бир қанча медаллар билан тўлдириб қайтди.

У яна севган касбида ишлай бошлади. 1946 йили Ленинград шаҳридаги Жданов номли университетга борди. Бу ерда етук олимлар раҳбарлигида илмий ишини давом эттирди. 1950 йилда СССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институтида кандидатлик диссертациясини ҳимоя қилди.

Маълумки, илгари янги тарих, айниқса, энг янги тарихдан олий ўқув юртлари учун ўзбек тилида бирорта ҳам дарслик йўқ эди. Шунинг учун истеъдодли олим энг янги тарих китобини яратишга киришди. У узоқ йиллар мобайнида турли архивларда ва кутубхоналарда ишлади. Бу мавзу юзасидан мамлакатимиз ва чет элларда босилган материалларни кунт билан, атрофлича ўрганди, бирбири билан таққослаб кўрди. Бу борада матбуотда эълон қилинган танқидий мулоҳазаларни ҳисобга олди. Ниҳоят, 1963 йили «Ўрта ва олий мактаб» нашриёти томонидан олимнинг «Ғарб мамлакатларининг энг янги тарихи (1917—1939 йиллар)» деган йирик дарслиги нашр этилди.

Дарсликда автор ўқув қўлланмаларида илгари зикр этилмаган бир қатор муҳим тарихий ва назарий масалалар устида тўхталади, тарихнинг чинакам яратувчиси, коммунизм ижодкори — халқ оммасининг ролини, меҳнат аҳлининг активлигини янада ошганлигини атрофлича кўрсатиб беради.

Зуҳриддин Нуриддиновга 1966 йили мазкур асари ва ўша давр Ғарб тарихшунослигига оид катта монография қўлёзмаси учун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг бирлашган илмий Совети унга тарих фанлари доктори деган илмий даража берди.

Тарих фанлари доктори профессор З. Нуриддиновнинг «В. И. Ленин Улуғ Октябрь ва Ғарб мамлакатлари тўғрисида» деган китоби 1972 йили «Ўзбекистон» нашриётида чоп этилди.

Кейинги йилларда олим энг янги замон тарихи фани соҳасида бир қатор монографик тадқиқотлар олиб борди. «Иккинчи жаҳон урушидан кейин халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати» деган монографияси, ўрта мактабларнинг ўқитувчилари учун ёзган «Чет элларнинг энг янги тарихи» деган ўқув-методик қўлланмаси, олий мактаблар учун ёзган «Ғарб мамлакатларининг энг янги тарихи (1939—1971 йиллар)» номли дарслиги шулар жумласидандир.

«Билим бойлигига тўймайди одам, камаймас бошқага қанча берса ҳам» деганларидек Нуриддиновнинг илмий ҳамкасблари беҳисоб. Бироқ олимнинг ҳамнишинлари орасида юрагига яқини, дил кўрини сингдирганлари ҳам бор... Булар шогирдлари. Улар республикамиздагина эмас, балки Ўрта Осиёдаги улкан илмий марказларда, олий ўқув юртларида ва мактабларда хизмат қилиб, совет тарихи фанига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Зуҳриддин Нуриддинов — юмшоқ табиатли, ўта маданиятли киши. Унда дўстликка садоқат, доим ким биландир фикр алмашиш, давраларда шогирдлари билан бўлиш, янги-янги фикрларни ўртоқлашиш ҳиссиёти, айниқса, кучли.

Илмпарварларни қўллаб-қувватлаш, шогирдлар етиштириш — яхши устозларнинг ҳамишалик олижаноб одати. Зуҳриддин Расулович ана шу одатга, мураббийлик қоидасига амал қилади. Шогирдларига ўз мулоҳазаси, истаги йўлида тортишиш, баҳслашиш кераклигини уқтиради. Ҳеч қачон ўзини бошқалардан юқори тутмайди. Одамларга чексиз ҳурмат ва ишонч билан қарайди.

Олим Зуҳриддин Нуриддинов мамлакат равнақи, халқ истиқболи йўлидаги меҳнат ва машаққатларини ҳузур-ҳаловат деб билади. Билиш ёки тушуниш эмас, бу олижаноблик умр дафтари варақларига зарҳал ҳарфлар билан ёзилганлиги аниқ. Бу эса ҳар бир ёшни меҳнатда ҳам, камтарликда ҳам, олижаноблик ва олимликда ҳам ундан ибрат олишга, унга ўхшашга ундайди. Халқимиз бундай кишиларни кўз қорачиғи, дил чироғи,- дейишади. Дарҳақиқат, шундай. Социалистик жамиятимизда бундай кишилар жуда кўп. Уларнинг ҳаёл ва ўйини, фикр ва зикрини халқпарварлик, партия ишига садоқат, ўз касбига фидойилик, кишиларга ишонч ва муҳаббат қамраб олган. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби Зуҳриддин Расулович Нуриддиновни «Ҳурмат белгиси» ордени, Фахрий ёрлиқлар, медаллар билан мукофотлаган.

...Машина Тошкент шаҳрига кириб келди. Олим ҳақида жуда узоқ гапириш ва ёзиш мумкин-у, унинг ҳаёлини бузишни истамадик. Зуҳриддин Расулович бугун олтмиш ёшга тўлди. Шу муносабат билан олимни табриклагани танишбилишлари, қариндош-уруғлари, шогирд ва дўстлари келади.

Йиғинда, албатта, ҳаётидан, умридан, замондан, Ленин партиясидан, шогирдларидан, фарзандларидан беҳад миннатдор Зуҳриддин Нуриддиновдан аллома шоиримиз Ғафур Ғуломнинг Ленинга бағишланган дўстлар даврасида, оила аъзолари ўртасида ёддан ўқиб юрган шеърини эшитамиз:

Ҳар бурда нон ҳурмати
Сизни яхши кўрамиз,
Ҳар қултум сув ҳурмати
Сизни яхши кўрамиз,
Бағримда жон ҳурмати
Сизни яхши кўрамиз.
Не деяй — сўзим ушбу
Сизни яхши кўрамиз...

Зуҳриддин Нуриддинов бамисоли серҳосил дарахт. Мевалари шиғил-шиғил. Катта-кичик олдида қўли кўксида! Аҳли донишликнинг белгиси шу бўлса ажаб эмас!..

Раҳимберди УМАРОВ,
Ўтамурод НУРИДДИНОВ.

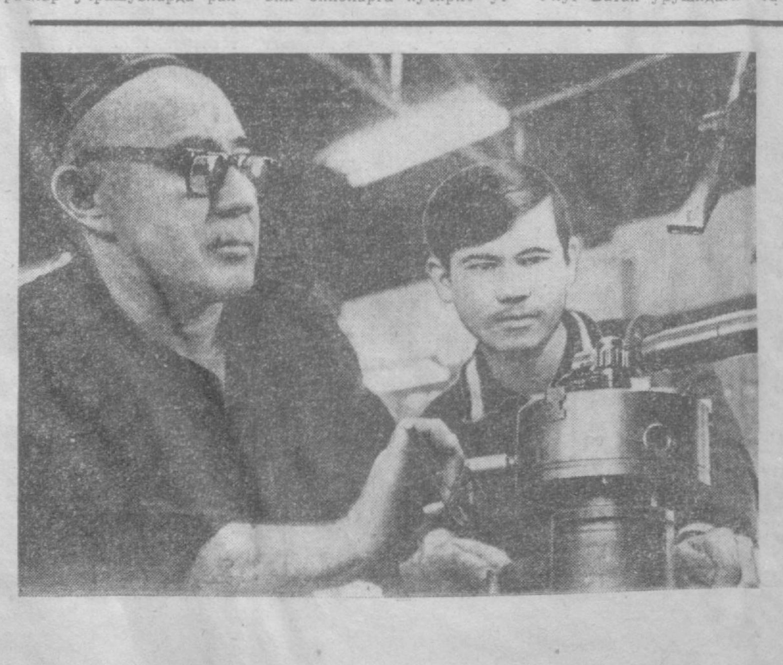

ТОШКЕНТ тепловоз депосининг механика устахонасида Ҳамдам Шорасулов номини ҳурмат билан тилга оладилар. Ветеран ишчи корхонада 34 йилдан бери ҳалол меҳнат қилиб келмоқда. У ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришиш билан бирга мураббийлик ҳаракатида ҳам фаол иштирок этади. Суратда Ҳамдам Шорасулов ўз шогирди Илҳом Иброҳимовга янги кўрсатмалар бермоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МУҲОКАМА ҚИЗҒИН

Область меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасини чуқур ўрганиб чиқишаяпти. Меҳнат коллективларида бўлиб ўтаётган йиғилишларда бу муҳим сиёсий ҳужжат қизғин муҳокама этилмоқда. Ишчилар, колхозчилар ва хизматчилар республика ҳаётининг асосий қонунини инсоният демократиясининг манифести, озод меҳнат ва бахт гимни ҳамда СССР халқларининг бузилмас дўстлиги тимсоли сифатида қўллаб-қувватлашяпти.

Область ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Б. Йўлдошева раислигида ўтган кенгашда лойиҳа муҳокамасини ташкил этиш ва умумлаштириш бўйича тузилган доимий комиссия ана шуларни қайд этди. Кенгашда областнинг шаҳар ва район ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, область бўлим ва бошқармаларининг ходимлари иштирок этишди. Г. Б. Йўлдошева кенгаш иштирокчиларини Ўзбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳаси муносабати билан халқ депутатлари маҳаллий Советлари олдида турган вазифалар билан таништирди.

С. АКРОМОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» почтасидан

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ОИЛАЛАР ДАВРАСИДА

БАХТ АТО ЭТГАН ТАҚДИР

ВАЛЯ жуда ёшлигидан аччиқ тақдирни бошдан кечирди. Ленинградда бўлган беаёв жангларда унинг отаси ҳам, онаси ҳам душманлар қўлида қурбон бўлдилар.

— Мен урушда ота-онасидан жуда бўлган, Ленинграддан Ўзбекистонга эвакуация қилинган юзлаб қизларнинг бири бўламан,— дейди у.— Урушгача бўлган ёшлигимни эслай олмаганимдек, ўзимнинг ҳақиқий ота-онамни ҳам эслай олмайман. Лаънати уруш бизни бир-биримиздан бир умрга жудо қилди.

Ўша йили Ленинграддан келган етим болаларни ҳаммомда чўмилтириб, бошдан—оёқ кийимларини янгилаб Тошкентнинг Эски шаҳар томонидаги 18-болалар уйига олиб кетишди. Бу болалар орасида жуда озиб кетган, нимжон қиз — Валя ҳам бор эди.

Жўра Йўлдошев ҳам волидаларидан жуда эрта жудо бўлди. Ўша қонхўр немис-фашист босқинчилари унинг бошига ҳам ана шундай кулфат солган эди. У ҳам 18-болалар уйида тарбияланди. Кейинчалик чинозлик Йўлдош Назаров хотини Шаҳри ая билан Жўрани ўз тарбиясига олишиб, уни ўқитишди. Меҳнатни қадрлашни, инсоннинг энг яхши зийнати бўлган камтарликни ўргатишди. 1957 йили май ойида темир йўлда ишлаб юриб, ўзи билан бирга меҳнат қиладиган рус қизи Валентина Нефёдовага муҳаббат изҳор қилди. Ақл-одобда, меҳнатда ва коллективда уни синаган Валя ҳам қаршилик билдирмади. Севгимиз садоқатли бўлсин,— деди.

Ўзбек йигити Жўра ва рус қизи Валя турмуш қуришди. Улар коммунистик мўл-кўлчилик учун умумхалқ курашининг олдинги сафларида бўлиб, ҳаржабҳада ўрнак бўлишяпти.

Тинч, тотув, фароғатли ҳаёт кечираётган хонадон соҳиби Жўра ака ва унинг рафиқаси Валя опа ўн бир фарзандни тарбиялаб, вояга етказган интернационал оила бошлиқларидир. Тўнғич қизлари Роза ўзбек йигити Жамолга турмушга чиққан, уч фарзандлари бор. Светлана — татар йигити Ҳалил билан бахтиёр ҳаёт кечираяпти. Аҳмад —отасининг изидан бориб, темир йўлда машинист бўлиб ишлайди. Алишер — қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинатида токарь. Наташа, Жамила, Бахтиёр, Эгам, Замира 2-«Правда» ўрта мактабида «4» ва «5» баҳолар билан ўқишяпти. Баҳодир ва Гуля боғчада тарбияланишади. Қаҳрамон она, деган фахрли ном муборак бўлсин Валя опа!

Ҳар бир Совет кишисининг ҳаёт йўлига назар ташласангиз, унинг нақадар сермазмун ва сирқирра эканлигига ишонч ҳосил қиласиз. Жўра ака Йўлдошев — Чиноз темир йўл станциясида вагон назоратчиси бўлиб ишлайди. Коммунистик меҳнат зарбдори, Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси кўкрак нишони билан тақдирланган.

Рафиқаси Валя Йўлдошева нон комбинатида эл дастурхонини мўл-кўл нон маҳсулотлари билан тўкин қилиш ниятида сидқидилдан меҳнат қиляпти.

А. ОРИПОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг Чиноз районн мухбирлар пости аъзоси.

ДОВРУҒ

«Шаҳримиз аҳолиси сизда ишлаб чиқарилаётган болалар аравачаларига жуда муҳтож. КПО—77 маркали аравачаларингиздан бизга кўпроқ юборинг...» «Заводингизда ишлаб чиқарилган болалар аравачасидан юборсангиз. Бизнинг катта шаҳримизда бундай аравачалар жуда зарур ва қулай. Лекин улар магазинда жуда кам учрайди...»

Владивостоклик Жариков ва ленинградлик Яржемовскаялар мактубидан олинган бу сатрлар Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг кенг истеъмол буюмларига берилган энг катта баҳодир. Бундай хатлар корхонага деярли ҳар куни келиб туради. Ҳозир бирлашмада кенг истеъмол буюмларидан йигирма хилидан зиёди ишлаб чиқарилмоқда. Уларнинг кўпчилигига, шу жумладан болаларнинг аравачаларига ҳам Давлат Сифат белгиси берилган.

Шу йилдан бошлаб корхонада барча кенг истеъмол буюмларини Сифат белгиси билан чиқариш учун кураш бошланди. Самолётсозлар ўзларининг асосий маҳсулотларигагина эмас, халқ истеъмоли буюмларини сифатини оширишга ҳам катта аҳамият беришяпти. Корхона коллективи ... бундай буюмларнинг хилини ошириш тўғрисида ҳам тинмай ғамхўрлик қилади. Жумладан, шу йилнинг биринчи кварталида 1980 йилда Москвада бўладиган олимпиадага бағишлаб уч хил сувенирлардан минглаб ишлаб чиқарилди. Бундан ташқари айни кунларда болалар аравачасининг янги универсаль хили, йиғма мебель, вешалка ва бошқа хил буюмлар ҳам ўзлаштирилиш арафасида. Уларни ишлаб чиқариш учун корхона янги технологик жараёнларни жорий этиши, никеллаш участкасининг самарадорлигини ошириши керак. Ана шундан сўнг ҳозирда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сони ҳам ортади. Ўнинчи беш йилликда бирлашмада халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш 1,7 марта ошади.

Н. СКРИПЛЕВ,
ишчи, «Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

НИШОНДОР СУВЧИ

Эргаш Турсунов Тимирязев номли колхознинг тажрибали сувчиси. У 14 йилдан бери Мамадали Исломов бошлиқ пахтачилик бригадасида меҳнат қилаётир.

Ўтган қишлоқ хўжалик йилида у меҳнат қилаётган бригада ҳар гектар пахта майдонидан 41,5 центнердан хирмон кўтарди. Коллективнинг бундай юқори кўрсаткичга эришишида моҳир сувчининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Шунинг учун ҳам у СССР Олий Советининг Фармонига мувофиқ, III даражали «Меҳнат шуҳрати» ордени билан мукофотланди.

Айни кунларда нишондор сувчи Э. Турсунов аъзо бўлган коллектив пахтакорлари 45 центнердан ҳосил кўтариш учун барча чораларни кўрмоқдалар.

Ҳ. АСРОРҚУЛОВ,
Бўка районн.

МЕЪМОРЧИЛИК УСТАХОНАЛАРИДА

ДЕҲҚОННИНГ КЎНГЛИДАГИ УЙ

Қишлоқда қуриладиган замонавий уй қандай бўлиши керак? Бу савол кўпдан бери архитектор ва лойиҳачи-инженерлар мунозарасининг мавзуи бўлиб келади. Баъзилар, қишлоқда қуриладиган уй бир-икки қаватли, хоналари кенг, барча қулайликлар яратилган бўлиши керак, — деб, шу талаблар бўйича яратилган лойиҳалар асосида кўплаб уй-жойлар қуришни таклиф қилишарди. Бошқалар эса хоналарни кенгайтириш мақсадга мувофиқ эмас, деҳқонга маъқул бўладиган уйни яратиш учун уларнинг турмуш тарзини, ҳар бир жойнинг ўзига хос хусусиятларини, миллий анъаналар ҳамда табиий-иқлим шароитларини чуқур ўрганиш лозим, — деб эътироз билдиришарди. Иккинчи тоифадаги архитектор, лойиҳачи-инженерларнинг ҳақлигини ҳаёт тасдиқлади. Натижада замонавий турар-жой билан биргаликда ёзги ошхона, тандир, мол боқиш мумкин бўлган ёрдамчи бинолар, ишком, супа, ҳовуз қуришга киришилди. Бинолар қурилишида Шарқ архитектураси намуналаридан самарали фойдаланиб, кўча деворларига турли хил безаклар, ранг-баранг кичик плиталардан орнаментлар ишланди. Бу турар-жой бинолари кўп жиҳатдан деҳқонга маъқул бўлса-да, аммо асрлардан бери давом этиб келаётган анъаналарга тўла-тўкис жавоб бермасди.

Чунки республикамиз қишлоқларида истиқомат қиладиган ўзбек оилалари кўп аъзоли бўлиб, улар миллий анъаналарга кўра бирга яшашни афзал кўрадилар. Ўғил уйлантириб, келиннинг орзу — ҳавасини кўриш ота-оналарнинг эзгу истагидир. Шунинг учун ҳам турмушимизга мос, деҳқоннинг кўнглидагидек барча оила аъзолари бирга яшайдиган турар-жой биноси лойиҳасини яратиш зарурияти туғилди. Бу ҳақда архитекторлар кўп бош қотиришди. Қишлоқда қуриладиган турар-жой биноларининг лойиҳаларини яратишда қувончли натижаларга эришаётган Болтиқбўйи республикалари меъморларининг тажрибалари синчиклаб ўрганилди. Ватманларнинг юзини қоралаб, бир қатор эскизлар яратилди. Лекин яратилган лойиҳалар кўнгилдагидек чиқмас, ўзбек деҳқонининг талабларига жавоб бермасди. Изланиш давом этар, «Узгипросельстрой» институтининг етакчи архитекторлари бу ишга қаттиқ киришган эдилар.

Кунлардан бир куни типовой ва экспериментал лойиҳалаш бўлимининг бош архитектори Елена Николаевна Белая Чехословакияда чиқадиган журнални кўздан кечираётиб, кўп хонали, икки қаватли уйнинг лойиҳасини кўрди-ю, ҳаёлида бир фикр ярқ этди: «Наҳотки кўп аъзоли оилага мўлжалланган турар-жой биносининг лойиҳасини яратиб бўлмаса, — ҳаёлидан кечирди бош архитектор. — [illegible]

Бош архитектор ҳаёлидаги янгиликни пухта ўйлаб, пишитиб олгандан сўнг эзгу ниятини бўлимдаги ҳамкасблари билан биргаликда амалга ошириш лозимлигини ҳис этди-да, улар билан ўз фикрини ўртоқлашди. Бу гап барчага маъқул тушди. Ишга тезкорлик билан киришилиб, ижодий изланишлардан сўнг кўпсонли оила истиқомат қиладиган «уч авлод уйи»нинг лойиҳаси Иттифоқимизда биринчи бўлиб «Узгипросельстрой» институтида яратилди. Тажрибали, етакчи архитектор ва инженерлар маслаҳатига кўра лойиҳанинг баъзи қисмлари такомиллаштирилди. Хоналарнинг ҳажми кенгайтирилди. Умумий хона билан унинг ёнидаги хона ўртасида сурилувчи девор ўрнатиш кўзда тутилди. Зарурат туғилганда девор сурилиб, умумий хонанинг ҳажми 32 квадрат метрдан ошади. Уй икки қисмдан иборат бўлиб, улар асосий йўлак орқали туташтирилади. Бинонинг икки қаватли биринчи қисмида ўрта ва кейинги авлод вакиллари истиқомат қилишади. Уйнинг бир қаватли иккинчи қисмида эса қариялар барча қулайликлардан баҳраманд бўлиб фаровон турмуш кечирадилар. Бу хилдаги уйларнинг олти хонали— умумий майдони 133 квадрат метр, қиймати 16 минг сўм; етти хонали — умумий майдони 148 квадрат метр, қиймати 18 минг сўм; етти хонали— умумий майдони 159 квадрат метр, қиймати эса 19 минг сўм ва ниҳоят саккиз хонали — умумий майдони 174 квадрат метр, қиймати 26 минг сўм бўлган лойиҳалари яратилди.

Оила бошлиғи аъзоларининг сонига қараб ғиштдан қуриладиган ана шундай уйларнинг лойиҳасини танлаб олиши мумкин. Лойиҳа авторлари архитекторлардан Е. Белая, Ч. Ирмонова, А. Зокиров, инженерлардан С. Подгозицкая, Г. Задунаевская, С. Дашинов ўртоқлар ўтган йили «Уч авлод уйи» лойиҳасининг чизмаларини ишлаб чиқишни ниҳоясига етказдилар. Бу йил ана шундай лойиҳа асосида Сурхондарё область Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг тажриба намунавий посёлкасида турар- [illegible]

вий посёлкаларни лойиҳалаштириш ва қуриш»га бағишланган зонал кенгашда «Уч авлод уйи» лойиҳасининг макети ҳамда чизмалари Иттифоқимиздаги етакчи архитекторлар, мутахассислар эътиборига ҳавола қилиниб, улар томонидан юқори баҳоланди.

Дарҳақиқат «Узгипросельстрой» институтида қишлоқда қуриладиган турар-жой биноларини лойиҳалаштириш бўйича катта ишлар амалга оширияпти. Типовой ва экспериментал лойиҳалаш бўлимида ишлаб чиқилган бир қатор янги лойиҳаларда замонавий архитектура янгиликлари, миллий анъаналар, табиий иқлим шароитлари атрофлича ҳисобга олиниб, уларнинг барчаси ягона мақсад — ўзбек деҳқонининг турмуш маданиятини оширишга, унинг талаб-истакларига бўйсундирилган. Шунинг учун ҳам Сурхондарё область Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Самарқанд область Жомбой районидаги «Октябрь» колхозлари посёлкаларида ва бошқа жойларда бир, икки қаватли ана шундай турар-жой бинолари кўплаб қурилмоқда. Янги лойиҳаларни яратишда, типовой лойиҳаларнинг ишчи чизмаларини тайёрлашда бўлимнинг С. Романов, Ш .Содиқова, Н. Жернакова сингари меҳнатсевар архитекторлари унумли меҳнат қилдилар.

— Институтимизнинг бу соҳадаги асосий мақсади оммавий тарзда қуриладиган арзон қулай уйларнинг лойиҳасини яратишдан иборат, — дейди биз билан суҳбатда институтнинг бош архитектори Р. С. Белий. — Биз қандайдир «нодир» турар-жой биноларини лойиҳалаштириш йўлидан бормаймиз. Ҳозирги уйлар қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига жавоб берадиган, маданий турмуш кечиришга имкон яратадиган бўлиши керак. Ана шу мақсад йўлида биз бир қатор лойиҳаларни яратдик. Лойиҳаларимиз кўрик-конкурсларда яхши баҳоларга сазовор бўлмоқда.

Бош архитектор ҳақ гапни айтди. Қишлоқда қуриладиган уйлар қулай, арзон, деҳқоннинг кўнглидагидек бўлиши талаб этилади. Бу қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш фаровонлигини ошириб, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутларни камайтира боришнинг асосий шартидир.

С. САЛИМОВ.
штатсиз мухбир.

Суратларда: 1. Архитекторлардан Ч. Ирмонова, Р. Каримова ва А. Зокировлар «Уч авлод уйи» лойиҳасининг чизмаларини муҳокама қилишмоқда. 2. «Уч авлод уйи» лойиҳасининг макети.

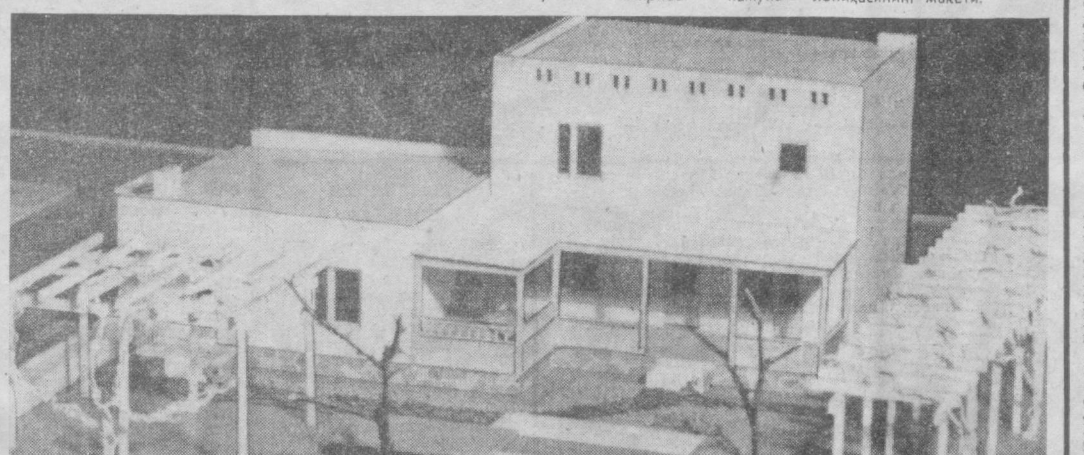

ШИФОКОР МИНБАРИ

БРОНХИАЛ АСТМА НИМА

АСТМА сўзи юнон тилидан олинган бўлиб, бўғилиш, ҳансираш деган маънони англатади. Бронхларнинг торайиб қолиши оқибатида юз берадиган нафас сиқиш ҳолатига бронхиал астма деб аталади.

Ватанимизнинг таниқли олимларидан академик А. Д. Адо ва П. К. Булатовларнинг кўп йиллик изланишлари натижасида бронхиал астманинг икки тури аниқланган. Касаллик пайдо қилувчи аллергенлар инфекцияли ва инфекциясиз аллергик турларига ажратилади.

Бронхиал астманинг инфекцияли аллергик тури ҳар хил микроорганизмлар: бактериялар, вируслар ва баъзан ҳавода кўп миқдорда бўладиган касаллик чақирувчи замбуруғлар (моғор замбуруғи, ачитқи замбуруғлари ва ҳоказо) аллерген бўлиб хизмат қилади.

Нафас йўллари тез-тез шамоллаб, тумов билан оғриб турадиган кишилар орасида касаллик кўпроқ учрайди. Одатда, баъзи бир беморлар ортиқча уринсалар ҳам хасталикнинг қайта хуруж қилиш сабабини англамай юришади. Баъзан бемор, бамайлихотир «шамоллаганман..!» деб қўя қолади.

Нима учун кўпчилик беморларда хасталикнинг хуруж қилиши «шамоллаш»га боғлиқ экан? Афтидан, аллергик реакция кишида бирданига эмас, балки аста-секинлик билан, яъни аксириш, йўтал, томоқнинг қичишидан бошланганидан, кўпчиликнинг фикрида фақат совқотишгина ёки шамоллаш сабаб эканлигини билиб олиш қийин эмас. Лекин, шамоллашнинг ролини баъзан инкор этиб бўлмайди, албатта...

Бронхиал астманинг инфекцияли аллергик турида биринчи хуруж ўткир шамоллаш, совқотиш, нафас йўлларининг сурункали касалликлари зўрайиши туфайли юз беради. Шунинг учун ҳам бу ҳол аксари баҳор ва куз ойларида ёмғирли кунларда, грипп кенг тарқалган кезларда кузатилади. Инфекциясиз аллергик турида эса нафас қисиш хуружи аллергенларнинг организмга такрор таъсири натижасида ҳосил бўлади.

Ҳаммавақт, ҳатто кузатувчан кишилар ҳам ўзларини нимадан сўнг ёмон ҳис этишларини аниқлаши қийин. Агар хуруж кечаси бўлса, у ҳолда, пар ёстиқдан, пар тўшакдан ва жунли чойшабдан воз кечишга тўғри келади. Ётоқхонадан гилам олинади ва хона чангини пилесос ёки хўл латта билан ҳар куни тозаланади. Бу, кўп ҳолларда беморнинг аҳволини анча яхшилайди.

Бемор организмининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, шифокор даволаш курсини белгилайди. Врач билан маслаҳатлашмасдан туриб, ўз ҳолича дори-дармонларни кўп истеъмол қилиш хавфлидир. Ахир, кўпчилик дорилар аллергия реакциясини кучайтиради-да!

Бронхиал астма хуружи вақтида бемор ўзини қандай тутиши керак? Аввалало, киши руҳан тушкунликка тушмаслиги керак. Бундай пайтларда, аста-секин диққатни бир жойга тўплаш лозим. Қанча узоқ нафас чиқарилса, шунча яхши. Баъзи вақтларда беморга банка ва горчичниклар қўйилади, шунингдек иссиқ сувли ёки горчичникли оёқ—қўл ванналари буюрилади.

Нафас қисиши хуружи бўлмаслиги учун қуйидагиларга амал қилиш фойдалидир: намли ҳавода узоқ юрмаслик, оғир иш қилмаслик, газли сув, пиво ичмаслик керак. Бемор ётган уйда ортиқча буюмлар бўлмаслиги даркор. Бронхиал астмаси бўлган киши уйида мушук, ит каби ҳайвонларни сақлаш мумкин эмас.

Бронхиал астма касаллиги тузалиб кетадиган хасталик бўлиб, бу кўп жиҳатдан беморнинг ўзига боғлиқдир.

Озод НАЗАРОВ,
Ўзбекистон санитария, гигиена ва касб касалликлари институти клиникасининг аллергология бўлими мудири.

БИЗГА ЕЗАДИЛАР

ФЕСТИВАЛГА ТАЙЁРГАРЛИК

МАЙ ойида Тошкентда бошланадиган халқаро V кинофестивалга тайёргарлик тобора қизимоқда. Шаҳардаги бир қатор кинотеатрлар капитал ремонтдан чиқарилмоқда. Фестивал кунларида меҳмонларимиз олиб келган фильмлар фақат Тошкентда эмас, балки республикамизнинг бошқа бир қатор область ва шаҳарларида ҳам намойиш этилади.

— Тошкент кинофестивалига катта тараддуд кўряпмиз, — дейди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат кинематография комитети раиси ўринбосари ўртоқ Қ. Эргашев, — ҳар сафаргидек меҳмонлар билан жойларда самимий учрашувлар ўтказилади, қадимий Самарқанд, Бухоро, Хева ва бошқа шаҳарларга экскурсиялар уюштирилади. Ҳозирда пойтахт олий ўқув юртлари ва бошқа коллективлардан таклиф этилган бир группа таржимонлар махсус курсда ўқишмоқда.

Шаҳардаги бир қатор муассаса ва ташкилотлар ҳамда саноатчилар кинофестиваль учун совғалар ва сувенирлар тайёрламоқда. «Бутун дунёда тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» шиори остида ўтадиган фестивалга тайёргарлик кун сайин қизимоқда.

Н. ҚУЧҚОРОВ.
штатсиз мухбир.

ГАЗЕТХОНЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ЯҚИНДА Муқимий номидаги 15-ўрта мактабда газетхонлар конференцияси бўлиб ўтди. Бўстонлиқ район «Коммунизм учун» газетасининг ўтган юбилей йилида амалга оширган ишлари ва 1978 йилдаги вазифалари тўғрисида газета редактори Ф. Нурматов ахборот берди.

Конференцияда сўзга чиққан И. Турдимуродов, А. Асатуллаева, С. Ўринбоев, Т. Соатов ва бошқа ўртоқлар газетада ёритилаётган материалларнинг ранг-баранглигини таъкидлаб ўтиш билан бирга унинг фаолиятини яхшилашга қаратилган бир қанча таклиф ва мулоҳазаларни ҳам билдиришди.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ.
штатсиз мухбир.

ЗИЁ ТАРҚАТУВЧИ

Яхшибой Жамолов Собир Раҳимов районн «Союзпечать» бўлимида илғорлардан ҳисобланади. У ўн тўрт йилдан бери ўз касбининг устаси, хушмуомала савдо ходими сифатида газетхон ва журналхонларга танилиб қолган.

«Табиат музейи»нинг ёнгинасида жойлашган 400-«Союзпечать» киоскаси сотувчиси доимо ойлик, квартал ва йиллик планларини ўз вақтида ортиғи билан бажариб келмоқда. Матбаа ходимининг камтарин меҳнати муносиб тақдирланган. Я. Жамолов «Коммунистик меҳнат зарбдори» деган юксак номга сазовор бўлган, В. И. Лениннинг 100 йиллик юбилейи медали билан тақдирланган. Унинг кўксини «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали ҳам безаб турибди. Кўп сонли газетхон ва журналхонлар Яхшибой Жамоловнинг намунали хизматидан доимо миннатдорлар.

А. ТОЛИПОВ.
газ техниги.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА

ТАШАББУСЛАР САРЧАШМАСИ

РЕДАКЦИЯ давра суҳбатига районнинг энг илғор пиллакорлари ташриф буюришди. Улар бу йил ҳар бир қути қурт уруғидан 120—140 килограмм, район бўйича эса 220 тонна «кумуш тола» етиштиришга аҳд қилишган. Суҳбат давомида мана шу марраларни эгаллаш йўлида кўрилаётган тадбирлар тўғрисида журналистларга сўзлаб беришди. Сўнг илғорлар районнинг барча пиллакорларига қарата мурожаат қабул қилдилар.

Пилла боқиш мавсуми бошланиши олдидан Коммунистик район **«Суръат»** газетаси ташаббускор пиллакорларга бағишлаб махсус саҳифа эълон қилди. Саҳифада «Правда» колхозидан Т. Эргашева, «Ўзбекистон» колхозидан Д. Қорабоева, «Коммуна» колхозидан Р. Одилова ва бошқа пиллакорлар мўл ҳосил олиш сирларини ҳикоя қилиб, барча ҳамкасбларни зарбдор йилда яна ҳам уюшқоқлик билан меҳнат қилишга даъват этдилар.

Орадан кўп ўтмай газета «Ўзбекистон» колхози бригада бошлиғи Қ. Мавленов ташаббусига бағишлаб яна бир саҳифа эълон қилди. Колхоз аҳли бу йил пахта ҳосилдорлигини 40,4 центнерга, Қ. Мавленов бошлиқ бригада аъзолари эса 60 центнерга етказишга бел боғлаганлар. Район партия комитети илғор коллектив мажбуриятини кўриб чиқиб, қизғин маъқуллади. Бригаданинг бу йилги мажбурияти чиндан ҳам ҳар йилгидан салмоқли эди.

Саҳифада бригада бошлиғи янги юксак маррани эгаллаш юзасидан кўрилаётган тадбирларни деҳқон тилида ҳикоя қилиб берди. Бу йил карталар йириклашди, ер ўғитга тўйдирилди. Янгидан тузилган комсомол-ёшлар звеноси ишга барака киритяпти. Саҳифадаги фотосуратлар материаллар мазмунини яна ҳам очган.

Газетанинг жойларда туғилаётган ташаббусларни ўз вақтида англаб кенг ёритаётганлиги мақтовга лойиқдир. Энди асосий эътиборни шу ташаббусларни кенг оммалаштиришга, зиммадаги юксак социалистик мажбуриятларнинг қандай бажараётганлигига қаратиш керак.

●

ИШЧИ НОМИ — УЛУҒ НОМ

КЕЛЕС шаҳри саноат корхоналарининг коллективи ўнинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш юзасидан бошланган социалистик мусобақада актив иштирок этмоқдалар. Мусобақа давомида туғилаётган ташаббуслар Тошкент район **«Шонли меҳнат»** газетаси саҳифаларида мунтазам ёритиб борилмоқда.

...Шукур Исматов оиланинг тўнғичи. Ўрта мактабни тамомлагач, узоқ ўйлаб ўтирмай Р. Р. Шредер номли бирлашманинг давлат махсус конструкторлик бюросига йўл олди. Бу ерда у йиғувчи-слесарлик касбини ўрганди. Ҳаёт имтиҳонидан ўтиб, коллектив ҳурматини қозонгач, партия аъзолигига қабул қилинди, обрў-эътибор топди. Бир сўз билан айтганда ишчи номини улуғлаб кам бўлмади.

Шундан кейин у укалари Ҳасан ва Хусанни ҳам ўз ёнига тортди. Ўқувли йигитлар тезда ҳунарли бўлиб мустақил ишлашга ўтишди. Ўтган йили Шукур планни 143 процент, Ҳасан ва Ҳусан эса 136 процент адо этди. Корхона коммунистлари меҳнатда ва ижтимоий ҳаётда активлик кўрсатаётган Ҳусанни яқинда партия аъзолигига кандидатликка қабул қилишди.

Ака-укалар ишда илғор тажрибаларни қўллашиб, СССР Конституциясининг бир йиллигигача беш йилликнинг уч йиллик топшириғини бажаришга ҳаракат қилмоқдалар. «Шонли меҳнат» газетаси ташаббускор, меҳнатсевар, фидокор ака-укаларга минбар бериб, улар тажрибасини ёритди.

ТЕКИНХЎРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ

«ҚОҚИЛИШ»

«...Юрган дарё» деган нақл Убайдуллага жуда хуш ёқади. Сайри саёҳат қилиб, дунёни кўрганга не етсин?! Катта-катта шаҳарлар..., улардаги ноёб молларни топиш мумкин бўлган магазинлар ва бозорлари айниқса ажойиб.

Бу галги сафари Қўқон—Москва маршрути омадли келди. Муаззам шаҳарни кўп айланди, ишнинг кўзини билиб олиб, анча-мунча нарса харид қилди. Сарфланган 1600 сўм пулига ачинмайди. Сабаби омади келиб, уйига етиб олса, бири икки бўлиб қайтишига ишончи комил.

Тошкентга яқинлашгунча шундай ширин хаёллар оғушида сузиб келди. Қилган харидларининг бозори ҳамма ерда чаққон. 92 дона япон рўмолининг ўзи, ҳисобича, 3000 сўмга яқин бўлар экан.

Вагон проводнигининг эълонидан сўнггина у чемоданини йиғиштира бошлади. Нимагадир сал ҳаяжонланарди. Шу ҳаяжон сабаб бўлдими, ёки қадамини нотўғри босдими оёғи ерга тегиши билан бир-икки қоқилиб кетди. Убайдулла нимадир деб ғудраниб, тирсагидан тутиб қолган кишиларга раҳмат айтиш учун ўгирилди. Уларга қаради-ю, тили калимага келмай ранги оқариб кетди...

Милиция пунктида У. Худойназаров турли йўллар билан ўзини оқлашга ҳаракат қилди. Олинган нарсаларни қариндош-уруғларига совға ва қизига тўёна сифатида тортиқ қилмоқчилигини гапириб берди, япон рўмолини 15 сўмдан нотаниш бир шахсдан сотиб олганини тинимсиз таъкидларди.

— Наҳотки совғага бир йўла 92 дона рўмол олсангиз? — бу саволдан сўнггина сўзамол «саёҳатчи»нинг нафаси ичига тушиб кетди. Рўмоллар ва чемодан ичидан чиққан бир неча метр «Варсалон» материалига қараб кўзини пирпиратди, холос...

Қора курсида 9 фарзанднинг отаси бошини эгиб ўтирибди. У ўзига тикилганларга қарай олмай, кўзини олиб қочади. Пул, енгил ҳаёт кетидан қувиб дўст-ёрлари олдида уятли бўлганлигидан минг хижолатда. Бироқ энди кеч. Бу сўнгги пушаймон унга ёрдам бера олмайди.

Х. МУИДИНОВ,
милиция ходими.

Спорт

ДИНАМОЧИЛАР ҒАЛАБАСИ

Европа кубок эгалари кубогининг ярим финалига чиққан Москва динамочилари ўтган куни Тбилиси шаҳрида Венанинг «Аустрия» командасини қабул қилдилар. Ўйин гарчанд совет футболчиларининг ҳужуми билан бошланган бўлса-да, биринчи бўлиб меҳмонлар муваффақиятга эришдилар. 25-минутда меҳмонлар штраф тўпидан моҳирлик билан фойдаландилар. Дарвозабон Гонтарь билан яккама-якка чиққан ҳимоячи Баумайстер ҳисобни очди. Иккинчи бўлимда совет футболчилари узоқ вақт устунлик қилишса-да, ҳисоб ўзгармасди. Якубик ўрнига майдонга тушган Церетели ҳужумчилар ҳаракатига жон киритди. Рақиб дарвозасига жавоб тўпини киритган ўйинчи ҳам Церетели бўлди. Бу 84-минутда содир бўлди. Муваффақиятдан руҳланган майдон эгалари ҳужумни янада кучайтириб, иккинчи тўпни киритишга муваффақ бўлдилар. 86-минутда Гершкович киритган тўп совет футболчиларига ғалаба келтирди. Шундай қилиб динамочилар ярим финал мусобақасининг биринчи ўйинида 2:1 ҳисобида ғалабага эришдилар. Жавоб учрашуви Венада 12 апрелда бўлади.

САМБОЧИЛАРНИНГ ХАЛҚАРО ТУРНИРИ

Пойтахтимиздаги «Меҳнат резервлари» спорт комплексида самбо бўйича Ўзбекистон ва Япония терма командалари ўртасида халқаро ўртоқлик учрашуви бўлиб ўтди. Республикамиз спортчилари 7:2 ҳисобида ғолиб келишди.

РИНГДА БОКСЧИЛАР

Қозоғистон пойтахтида бошланган боксчиларнинг халқаро турнирида СССР, Болгария, Венгрия, ГДР, Куба, Польша, Румыния, Югославия, Португалия командалари сафида юздан зиёд спортчилар мусобақалашмоқда. Мамлакат терма командаси сафида иштирок этаётган тошкентлик Феликс Пак биринчи кун қозоғистонлик Петухов билан учрашиб ғалабага эришди.

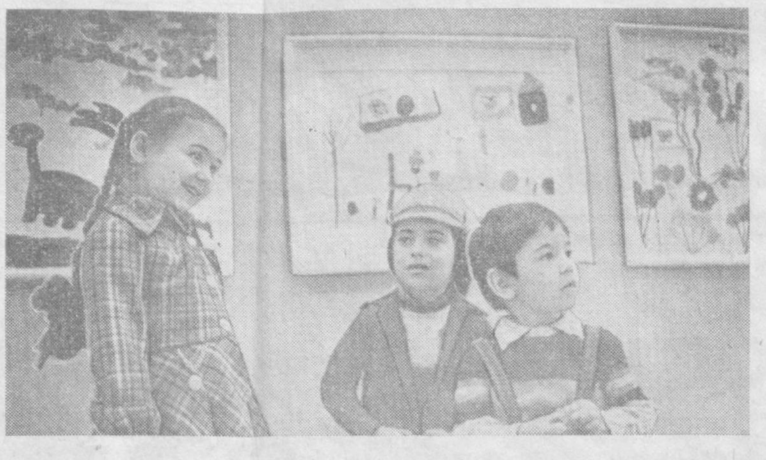

ЎЗБЕКИСТОН рассомлар союзининг кўргазма залида «Республика ёш талантларининг ижоди — севимли социалистик Ватанга» шиори остида экспозициялар кўргазмаси очилди. Кўргазма экспозициялари пойтахт меҳнаткашлари ўртасида катта қизиқиш уйғотди. Суратда: кўргазманинг энг кенжа томошабинлари. Р. Шагаев фотоси. [ЎзТАГ].

САДРИДДИН АЙНИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

МЕҲРИБОН МУРАББИЙ

Мен у меҳрибон мураббийни ўйласам, унинг ёрқин сиймоси, нуроний чеҳраси қуёшдай бекиёс меҳр билан шундоққина кўз олдимда товланиб, жонланиб туради. Шунда у падари бузруквор қошимга келиб, аҳволимни сўраб, менинг ўгитларимни унитмай элга манзур хизмат қилиб юрибсанми, ўғлим, дегандай бўлади.

Хотира эзгу мулоқат йилларига етаклайди. Қишлоқдаги ўрта мактабни тугатиб, бир йил бошланғич мактабда ўқитувчилик қилиб, сўнг Самарқандга ўқишга келган йилларимни эслайман. Йигирманчи йилларнинг охирларида мактаб деворий газеталарида шеърларим чиқиб юрган кезларда шеърият сирлари мени мафтун этарди. Ўша вақтларда республикамизнинг пойтахти Самарқандга бориб ўқигим келарди. Самарқандни ўйласам, икки нарса — бири Самарқанд Давлат университети бўлса, иккинчиси эса устод Садриддин Айний мени ўша ёққа оҳангрободай тортарди.

1936 йилда орзум рўёбга чиқди. Университетнинг филология факультетига ўқишга кирдим. Шаҳар ёш ёзувчиларининг тўгарагига қатнай бошладим. Тўгаракка устод Айний раҳбар эди. У киши келса даврамизда байрам руҳи кезарди. Чунки домулло энциклопедист олим, мушоҳидаси кенг қалам соҳиби, жонкуяр мураббий эди. Билим ва тажрибасини бизлардан аямас эди. Ҳар бир саволимизга тўлиқ жавоб олардик.

Тўгарак машғулотларида, мушоира кечаларида ўқилган ҳар бир шеъримизни устод эътибор билан тинглаб, улар ҳақида ўз фикр, мулоҳазаларини айтарди. Маъқул бўлганларини тилга олиб, яхши тилаклар изҳор этардилар. Мушоираларда ўша ўттизинчи йиллар ёш ижодкорларидан Амин Умарий, Саид Назар, Шароф Рашидов, Ўткир Рашид, Адҳам Ҳамдам, Қодиржон Имомов, Асқад Мухтор, Ҳабиб Юсуфий, Офтобхон Холботирова, Бурҳон Турсунов, Атомулло Тошматов, Самиғ Абдуқаҳҳор, Обитой Турумбетов ва бошқа самарқандлик талабалар қатнашар эдилар. Шеърият йиғинлари қизғин ва жонли ўтарди.

Гоҳида ёшлар даврасида классик адабиёт ҳақида сўз кетарди. Шунда бизлар даврамизда Айний домулло тимсолида шарқ оламининг барча нафосат даҳоларининг сиймосини кўрардик. Домулло Рудакий, Фирдавсий, Низомий, Саъдий Шерозий, Ҳофиз, Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий, Фузулий, Абдуқодир Бедил ва бошқа шарқ шеъриятининг буюк намоёндалари ҳақида ўзининг нақадар чуқур билимга эга эканлиги билан бизларни ҳайратга қолдирарди. Ҳа, бизлар домулло билимининг туганмас сарчашмадан баҳраманд бўлардик. Домуллони тинглаган сари тинглагимиз келарди.

1939 йилда Тошкентда Ўзбекистон ёзувчиларининг 2-съезди бўлди. Устод Айний бошчилигида ўнга яқин Самарқандлик ёш қаламкаш съезд ишларида қатнашдик. Тошкентга поездда келган эдик. Домулло йўлда қайси бир бекатга келсак, ўша бекат ва у ердаги аҳоли жойларининг тарихи ҳақида суҳбат бошларди. Эсимда, Ховосга яқинлашганимизда устод шарққа, олисдан қорайиб кўринган Муғул тоғига бош кўтариб, Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достони ҳақида сўз юритиб, бундай деди,— Фарҳод афсонаси яратилган жой. Сув ва нур масаласи халқлар ҳаётининг асоси эрур. Шунинг учун сув ва нур мавзуи ҳамма буюк ижодкорларнинг асарларида куйланган. Асримизнинг бошида қадимий Хўжандда яшаб, ижод қилган Тошхўжа Асирий ҳам Мирзачўл ерларига сув чиқариб, у ерни обод қилиш ҳақида ажойиб шеърлар яратган.

Улуғ Ватан уруши бошланганда биз университетни тугатаётган эдик. 1941 йилнинг 30 июлида қўлга диплом олдик. Кўпларимизнинг қўлимизда ҳарбий комиссариатдан келган чақирув қоғозлари бор эди. Ҳайрлашиш учун устоднинг уйига бордик. Лекин домулло уйида йўқ эди. Домуллони кўролмай армия хизматига жўнаб кетдик. Фронтдан хат ёзиб турдик.

Мен 1944 йилнинг декабрида иккинчи Белоруссия фронтида ўзбек тилида чиқиб турган «Фронт ҳақиқати» газетасига ҳарбий мухбир бўлиб хизматга чақирилдим. Бу редакцияда менинг университетдош дўстим шоир, ҳарбий унвони лейтенант Адҳам Ҳамдам ишлар эди. Уруш баҳодир халқимизнинг буюк ғалабаси билан тугаб, тинчлик байроғи ҳилпирай бошлаган вақт эди. Бизлар ҳали Германияда турган қўшинларимиз сафида офицерлик-мухбирлик бурчимизни ўтаб келардик. Бир куни Москва радиосидан Айний домуллонинг 70 йиллиги нишонланишини эшитиб қолдик. Адҳам Ҳамдам билан бирга ўлтириб, домуллога табрик хати йўлладик. Кўп вақт ўтмай Германияда устоддан 1947 йилнинг 3 апрелида оталарга меҳрибонлик билан ёзилган қуйидаги мактубни олдик:

«Адҳам Ҳамдам ва Назармат ўртоқларга! Салом. Сизнинг ихлос ва ҳурмат билан тўлиб-тошган мактубингизни олдим. Соғ яшанглар! Москва радиосидан менинг тўғримда Сиз эшитган бўлсангиз ҳам, мен эшитган эмасман. Мен ҳақиқатда ҳозир 72 ёшар бўлсам ҳам, паспорт юзасидан 69 ёшдаман. Шунинг учун 70 ёшарлик маросими келаси йилда бўлса керак. Самарқанд обод, тинч, ҳаволар исиб кетди, ёғиш ҳам ёмон эмас. Сизларни етиштирган ЎзГУ қайта қурилди, кундан-кун ишни ривожлантирмоқда. Мени шу шарт биланки, ўз уйимда ўтириб аспирантларга консультация берай, ўзбек адабиёти кафедрасига зав. кафедра қилиб тайинладилар. Ўзим бу қишни кўпроқ касаллик билан ўтказдим, ҳаволар яхши бўлгандан бери аҳволим яхши.

Сизларга Ватан мудофааси йўлида соғлиқ тилайман ва шу муносабат билан шуни эслатиб ўтаманки, классик шоир ва ёзувчилардан кўпгина киши аскарлик хизматида бўлганлар, мисол учун руслардан Пушкин, Лермонтов, Лев Толстой ва ҳозирги рус ёзувчиларидан Фадеев, форс-тожик шоирларидан Саъдий Шерозийни эсга олиш кифоя.

Аскарлик одамни камолга етиштиради ва кенг маълумотга эга қилади. Бу нуқталарни назарга олиб, ўз тарбиянгизга ҳаракат қилишингиз керак. Сизнинг танишларингиздан Шароф Рашидов ҳозир Самарқанд обкомида кадрлар бўйича секретарь, Саид Назар область ёзувчилар союзининг секретари, тожик шоирларидан Юсуфий Улуғ Ватан урушида қурбон бўлди.

Бошқа ортиқча гап йўқ. Ўртоқлик саломи билан.

С. Айний.

Самарқанд, Лабиғор, уй 105 а».

Ҳарбий хизматдан бўшаб, Ватанга қайтганимиздан кейин ҳам домуллони Тошкентда, Самарқандда ва Душанбеда зиёрат этиб, мўътабар суҳбатларида кўп маротаба бўлганмиз.

Домулло билан сўнгги маротаба учрашганим менинг хотирамда бир умр чуқур из қолдирган. 1953 йилнинг ёз палласи эди. Мен у вақтда «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясида ишлар эдим. Қардош Тожикистон республикаси пахтакорлари билан боғланган социалистик мусобақа натижаларини текшириш юзасидан бизнинг республикамиздан қишлоқ хўжалиги вакилларидан тузилган делегация Душанбега келди. Делегация составида мен ҳам газета вакили сифатида бор эдим. Бизлар Душанбега келишимиз билан шаҳар марказидаги ҳукумат боғига жойлашдик. Ҳар куни районларга чиқиб, кечқурун яна бу боққа қайтиб келиб, у ерда дам олар эдик.

Келган кунимизнинг иккинчи куни эрталаб Тошкентга материал юбориш учун марказий почтага келсам, у ерда оғом Аширмат турибди. У Душанбедаги «Совет Тожикистони» газетаси редакциясида бўлим мудири бўлиб ишлар эди. Айний домулло уни излаттириб, топиб, мени ўзи билан бирга олиб келишини унга тайинлабди.

Домулло биз қўнган ҳукумат боғида даволанишда экан. Оғом билан бирга боққа келиб, домуллонинг истиқомат жойини топиб, ҳузурига қадам қўйдик. Домулло шинам, озода хонада, юмшоқ кароват деванда беморлик либосида бизни очиқ чеҳра билан кутиб олдилар. Анча озиб, қувватсизланиб қолганлиги беҳол ҳаракатларидан билиниб турарди. Домуллони девандан туширмай, ёнларига бориб кўришдик. Врач кириб, домуллонинг аҳволини сўраб, бизларга кўп ўтирманглар дегандай маъноли қараб чиқиб кетди.

Домулло ҳамширага чой буюрди. Тумбочкадан печенье олиб, стол устига қўйди. Чой ичиб, суҳбат бошландик. Домулло ҳамма нарсага қизиқарди. У киши савол беришдан, мен эсам жавоб қайтаришдан, оғом бўлса чой қуйишдан бўшамасдик.

Врач аёл бир икки бор эшикка келиб, бизга қаради. Домулло эса врач нотинчлигини пайқаб, унга «мен дурустман. Тошкентдан меҳмон келган. Бизни безовта қилманг» деб, унга жавоб берди. Шундан кейин врач бошқа кўринмади. Суҳбат яна давом этди.

Суҳбат давомида, домулло, хаёлга бориб, Ойбек билан Абдулла Қаҳҳорнинг бетоблигини гапириб, «улкан истеъдод соҳиблари мана мендай ёстиққа бош қўйиб, бекор ётса, оғир экан» деди. Домулло, бетоб бўлишларига қарамай, ўзбек ёзувчиларининг нашриётда, кундалик газета ва журналларда чиқиб турган ҳамма асарларини ўқиб бораётган экан. Устод Ғафур Ғулом, Ойбек, Шароф Рашидов, Абдулла Қаҳҳор, Шайхзода, Миртемир, Ҳамид Ғулом, Мирмуҳсин асарлари ва бу асарлар тўғрисида чиқиб турган тақризлар ҳақида ҳам сўз юритди. Тақризлар ҳақида сўз юритар экан, хаёлга бориб, бироз жим қолди, сўнг илиқ чойдан бир ҳўплаб, яна сўзини давом эттирди,— Адабиётшунослар нашрдан чиққан ҳар бир асарни, хоҳ катта ёзувчиники бўлсин, хоҳ биринчи асари чиққан ёш ижодкорники бўлсин, холисона фикр айтишлари керак. Танқидсиз, мулоҳаза-мушоҳидасиз ижод қанотсиз қушга ўхшайди. У баланд парвоз қилолмайди,— деди.

Мен домуллонинг «Қуллар» романи Тошкентда қайта босилганлигини ва у тез сотилиб кетганлигини айтдим. Домулло,— хабарим бор. Лекин ҳали юқорида айтганимдай бу асар ҳақида ҳам адабиётшунослар ҳали ҳеч нарса деганлари йўқ.

Мен Тошкентга қайтиб «Шарқ юлдузи» журналининг редактори Мирмуҳсинга бу ҳақда айтдим. У журналда «Қуллар» романининг янги нашри ҳақида тақриз берилишини маълум қилди. Лекин журналда тақриз чиқмади. Домулло эса бир йилдан кейин оламдан ўтди.

Мен 1977 йил сентябрида Самарқандга ЎзГУнинг 50 йиллик юбилейига бордим. Юбилей кунлари домулло яшаган ва ижод қилган, Регистон ёнидаги гавжум кўча бекатидаги табаррук уй дарвозаси олдида устоз Садриддин Айний бюстининг тантанали очиш маросими бўлиб ўтди. Тантанага устоднинг дўстлари, шогирдлари, олимлар, шаҳар жамоатчилиги йиғилди. Бюст устидан чойшаб олинганда, менинг кўз олдимда барҳаёт устод сиймоси намоён бўлди. Ҳа, буюк кишилар асло ўлмайдилар. Айний домулло ҳам ўз асарлари билан Рудакий, Фирдавсий, Жомий, Навоий, Пушкин, Горький, Ҳамза, Мухтор Авезов каби мангу барҳаётдир. Эллар муҳаббатини қозонган буюк қалам соҳиблари ва улар ёзиб қолдирган асарлар эллар умрининг абадий меҳрибон йўлдоши эрур.

НАЗАРМАТ.

Реклама ва эълонлар

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ ВА ИНФОРМАЦИЯ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«Главташкентстрой»

«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» трестига қарашли

2-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИГА

минора кранларининг машинистлари, электрослесарлар, минора кранлари ва механизмлари ремонти бўйича монтажчи-слесарлар, йўл монтёрлари, электр симини ўровчилар, темирчи.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг

10-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИГА

ҳайдовчилар, ремонт бўйича слесарлар, мисгарлар, газ-электр пайвандчилар, токарлар.

ЕЛҒИЗ КИШИЛАР ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

«УЗСЕЛЬСПЕЦСТРОЙ» трестининг

154-ИХТИСОСЛАШГАН КЎЧМА КОЛОННАСИГА

автоматика ва контроль-ўлчов асбобларининг монтажчилари, инженерлар ва созловчи техниклар.

«Главташкентстрой»

6-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ

7-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

ғишт терувчилар, дурадгорлар, бетончилар, электр пайвандчилар.

ЕЛҒИЗ КИШИЛАР ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»

5-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИГА

дизель автомашиналарида ишловчи шофёрлар, автослесарлар, слесарь-сантехниклар (асбоб-ускуналар ремонти бўйича), токарлар, газ пайвандчилар, аккумуляторчилар, мисгарлар.

ЕЛҒИЗ КИШИЛАР ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

«КОМПРЕССОР» ЗАВОДИГА

токарлар, асбоб-ускуналар ремонти бўйича слесарлар ва асбобсозлар, электрчилар, пармаловчилар, силлиқловчилар, чархловчилар, темирчилар, автоматларни созловчилар, кўприк крани кранчиси, юк ташувчилар, ёрдамчи ишчилар, стерженчи аёллар, тракторчилар, дурадгорлар, бўёқчилар, ғишт терувчилар, сувоқчилар, бетончилар, мастерлар, механиклар, товаршунослар, техниклар, технологлар, инженер-механиклар.

«ВИСОТСТРОЙ» трестининг

69-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

электр пайвандчилар, дурадгорлар, ғишт терувчилар, монтажчилар, арматурачилар, ёрдамчи ишчилар.

ЕЛҒИЗ КИШИЛАР ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»

ҚУЙИЛИҚ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА КОНСТРУКЦИЯЛАРИ КОМБИНАТИГА

слесарь-сантехниклар, ремонтчилар, қолипловчилар, темирчилар, электр пайвандчилар, газ-электр пайвандчилар, электромонтёрлар, инженер-тепло техниклар.

ЕЛҒИЗ КИШИЛАР ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИГА

лойиҳаловчи инженерлар: механиклар, электриклар; катта техник-механик.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона — ишга жойлаштириш бўйича марказий ва район пунктлари.

«ТОШКЕНТ-ПАССАЖИРСКИЙ» станциясининг

2-ВАГОН ДЕПОСИ

пассажир вагонларининг проводникларини тайёрлайдиган

2 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КУРСЛАРГА 7—10-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, 18—35 ЁШЛИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчиларга ойига 90 сўмдан стипендия берилади.

Ҳамма қабул қилинганлар темир йўл транспорти ходимлари учун белгиланган имтиёзлардан фойдаланадилар.

Курсларга кирувчилар: паспорт, меҳнат дафтарчаси, ҳарбий билет, ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат ёки маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома (3х4 см. ҳажмидаги) 4 дона фотосурат топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Б. Хмельницкий кўчаси, 90-уй, (45, 50 автобуслар, 14 троллейбуснинг «Салор», 31-автобуснинг «Вагон-депоси» бекатлари).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ
МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

● ПРАГА. Шимолий Чехиянинг сувга тақчил унумдор районларида мелиорация ишлари авж олдириб юборилди. Бу ерда Влтава дарёсидаги мавжуд системалар билан бирга Огрже дарёсида бунёд этилаётган суғориш системасининг биринчи навбати қурилмоқда. У 1200 гектар ҳайдаладиган ерни сувга сероб қилади. Беш йиллик охиригача бу ерда 6 минг гектар ер суғорилади. Бу — планда кўзда тутилганидан 1600 гектар кўп.

● ГАВАНА. Кубанинг Майари шаҳрида энг замонавий техника билан жиҳозланган катта телефон узели фойдаланишга топширилди. Шу туфайли Ольгин вилоятининг Никель рудасига бой кончилик зонасидаги аҳоли пунктлари эндиликда автомат телефон алоқаси билан таъминланди.

Социалистик Кубада телефон алоқасини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Революция ғалабасига қадар мамлакатнинг кўпгина районларида умуман телефон йўқ эди, ҳозир эса бу соҳадаги аҳвол тубдан ўзгарди. СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳамкорликда республикада кенг телефон тармоғи барпо этилди.

● БОНН. Германия Компартияси Рурдаги энг йирик саноат марказларидан бири Дорт Мунд округ ташкилоти шаҳар маъмурларининг камситувчилик ҳаракатларига қарши норозилик билдирди. ГКП конституцияга мувофиқ тўла ҳуқуқли сиёсий партия бўлишига қарамай маъмурлар унинг сиёсий фаолиятига тўсқинлик қилмоқдалар. Жумладан, коммунистларга округ партия конференциясини ўтказиш учун бино берилмади.

(ТАСС).

НЕЙТРОН БОМБАГА ЙЎЛ ЙЎҚ!

Америка империализмининг энг агрессив доиралари АҚШда нейтрон бомбани кўплаб ишлаб чиқариш ва бу бомбани Европада НАТОга аъзо бўлган турли мамлакатларга етказиб беришга уринмоқдалар. Ана шу ялпи қирғин қуролининг ишлаб чиқарилиши барча халқларнинг, шу жумладан бизнинг халқимизнинг ҳам тинч ва осойишталигини жиддий хавф остида қолдирган бўлур эди, қуролланиш пойгасини жадаллаштириб, пировард натижада термо ядро уруши хавфини кучайтирган бўлур эди.

Пентагон нейтрон бомбани безарар қурол деб кўрсатишга уринаётганлигига қарамай, ҳеч ким унинг ваҳшиёна қирғин қуроли эканлигини оқлай олмайди.

Шу муносабат билан Парагвай Компартияси ишчилар синфини, Парагвай халқини ва тинчликнинг ҳамма тарафдорларини ўз норозилик овозини жаҳон афкор оммасининг даъватига қўшишга чақиради. Жаҳон афкор оммаси «нейтрон бомбага йўл қўйилмасин!» деб талаб этмоқда, стратегик ядро қуролининг янги турларини ишлаб чиқариш тўхтатилсин. Бундай қуроллар тамомила йўқотилсин, сиёсий кескинликнинг юмшатилиши мустаҳкамлансин ва қуролланиш пойгаси тўхтатилсин, Совет Иттифоқининг қуролсизланиш соҳасида самарали тадбирлари кўриш ҳақидаги таклифлари қўллаб-қувватлансин, деб талаб қилмоқда.

Парагвай Компартияси ўз мамлакатидаги барча тараққийпарвар кучларни ҳам Парагвай ҳукуматидан БМТда ва бошқа халқаро ташкилотларда нейтрон бомба ишлаб чиқаришга қарши чиқаётган ва қуролланиш пойгасини тўхтатиш йўлида курашаётган кишиларнинг ҳаракатларини қўллаб-қувватлашни талаб этишга чақиради.

ЗИЁУЛ ҲАҚНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ИСЛОМОБОД. (ТАСС). Покистоннинг бош ҳарбий маъмури генерал Зиёул Ҳақ Лопурда бўлиб ўтган матбуот конференциясида мамлакатнинг кўпчилик районларида осойишталик ҳукм суриб турганлигини айтди. Унинг айтишича, Синд вилоятидагина маҳаллий аҳоли орасида ҳамон ғалаёнлар бўлиб турибди.

Покистондаги сиёсий фаолият 31 мартгача тақиқлаб қўйилганлигини бекор қилиш ёки давом эттириш керакми, деган масала юзасидан яқин кунларда қарор қабул қилинади, деди Зиёул Ҳақ.

Менинг номимга, деди генерал, ўлим жазосига ҳукм қилинган собиқ бош министр З. А. Бхуттони афв этиш тўғрисида чет эллардан илтимослар тушмоқда. Покистон бу ишнинг юридик жиҳатидан чет мамлакатларни хабардор қилди, деди у. Покистон Олий суди Бхуттонинг афв этишни сўраб берган аризаси муҳокамасини 1 апрелга тайинлади.

АМЕРИКА ва Сеуль қўшинлари иштирок этган «Тим Спринт-78» номли ҳарбий маневрларнинг ўтказилиши Япония жамоатчилиги ўртасида катта норозилик уйғотди. Мазкур маневрларда Япония территориясида жойлашган АҚШ қуролли кучларининг жангчилари билан биргаликда 100 мингдан зиёд солдат ва офицерлар иштирок эди. Суратларда: АҚШнинг хавфли уйдирмаларига Японияниг қўшилишига қарши Токиода ўтказилган намойишларни кўриб турибсиз.

Джапан ПРесс—ТАСС фотоси.

ШОШИЛИНЧ ЧОРАЛАР

● Ҳозир Эронда Шимоли-Шарқий Африкадан Яқин Шарқ ва Ўрта Шарқ мамлакатлари сари кўчувчи чигиртка босқини бўлиши мумкинлигига қарши шошилинч чоралар кўрилмоқда. Ҳозирги вақтда чигиртка галаси Саудия Арабистони территориясига етиб борди. БМТ озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) вакилларининг хабарларига кўра, чигиртка босқини Эронга жиддий хавф туғдиради. Жанубий Эрон шаҳарларида зараркунандага қарши кураш олиб борувчи махсус пунктлар очилди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — Гимнастика. 9.55 — «Флиппер» (бадиий фильм, 9-серия). 10.40 — «Звёздочка». 11.30 — Концерт-вальс. 11.55 — «Китоб ҳафталиги». 15.00 — Ҳужжатли фильмлар. 15.35 — Фильм-концерт. 16.05 — «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун». 16.45 — «Москва ва москваликлар». 17.15 — «Ижро этилмаган роль» (телеспектакль, 2-қисм). 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Мультфильм. 19.10 — «Иттифоқдош республикалар Конституцияларининг лойиҳалари тўғрисида суҳбатлар». 19.40 — Қисқа метражли телебадиий фильмлар. 20.45 — Концерт. 21.30 — «Вақт». 22.00 — Бокс. СССР—АҚШ. 24.00 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Фильм-концерт. 11.55 — Светофор. 12.55 — «Диққат, тошбақа!» (бадиий фильм). 14.15 — Ғазал оқшоми» (такрорий). 18.00 — Мультфильм. 18.10 — ВЛКСМ 60 йиллигига. 18.40 — «Саодатнома». 19.05 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — «Оламга саёҳат». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Вақт». (Москва). 22.00 — «Ноз-неъмат бунёдкори». 22.15 — «Дон Сезар де Базан» (кинокомедия).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — Бадиий фильм. 20.10 — Янгиликлар. 20.30 — «Кўча ҳаракати хавфсизлиги учун». 21.00 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — «Тошкент» телепрограммаси. 22.00 — Ҳужжатли фильмлар.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31|III да Этик кийган мушук (12.00), Жизель (19.00). 1|IV да Катта концерт (13.00 да, билетлар сотилган). Севилья сартароши (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31|III да Келинлар қўзғолони (12.00), Саҳро тор (19.00).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 1|IV да Шаҳзода ва етим қиз (18.30).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ЯНГИ МОСКВА ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ (12, 16, 19.30).

Кино

САНЪАТ САРОЙИ — Қасоскор (катта зал, кундуз ва кечқурун).

Қасоскор — «ЧАЙКА» (11, 13.30, 16.00, 18.30, 21.00). «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (11, 15, 13.30, 16, 18.30, 21.00), «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ўн икки стул — «ИСКРА» (19.30).

Тиль ҳақида афсона — «ПИОНЕР» (14, 17, 20.00).

Севмоқ ва яшамоқ даври — «МИР» (жуфт соатларда).

Тақдир — «ТИНЧЛИК» (кундуз ва кечқурун).

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 | Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325551; маданият — 325558; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325553; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; рассом — 325645; фотомухбир — 325604.

Р. 00274. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Д — 2375.